

Dr. Marko Kos

DANES, KO LITOSTROJ MONTIRA TEŽKO INVESTICIJSKO STROJNO OPREMO, SAD LASTNEGA RAZISKOVALNO-RAZVOJNEGA TRUDA V VSEH DEŽELAH SVETA, VIDIMO, DA JE V TRIDESETIH LETIH V RAZVOJU PROIZVODOV DOSEGEL IZRE- DEN NAPREDEK. TO JE SAD DELA SLOVENSКИH KONSTRUKTERJEV — DELAV- CEV, KI JIH PRED VOJNO SPLOH NISMO IMELI!

KJE SO NAŠE OPORE

Prav je, da ob tej obletnici opozorimo na značilnosti te poti ter da zlasti pokažemo na vse tiste ustanove in organizacije, katerih prispevek in sodelovanje je vgradilo delež v sedanji samostojni in neodvisni položaj Litostroja, ki je enakopraven vsem konkurentom v svetu.

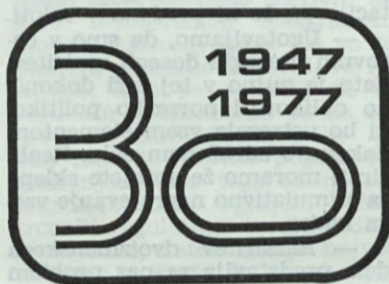
Spočetka smo v Litostroju izdelovali turbine malih moči, danes se tako majhnih sploh ne ločujemo več. Pri tem smo se vzgledovali po podlogah, ki smo si jih z vso iznajdljivostjo organizirali iz tujine. To niso bile licence, saj licenc za turbine nismo nikoli imeli, pač pa so bile to res zvočne predloge, katere smo nato pri-

rejali za razne potrebe. To velja zlasti za hidravlične oblike, ki pa so imele razmeroma nizke izkoristke. A razvojno delo se je začelo že tisti hip. V vsako turbino smo vnašali nove izboljšave in tradicija se je z leti bolj večala, s tem pa tudi izkušnje in — kar je glavno samozavest. Ko smo pred dvajsetimi leti prevzeli na-

ročilo za dve hidrocentrali v Pakistanu, smo stali že čvrsto na lastnih nogah.

Pri nadaljnjem vzponu projektiranja hidroturbin ima veliko vlogo Turboinštitut, ki ga je Litostroj sam zgradil, a se je kasneje osamosvojil pod pokroviteljstvom Akademije znanosti.

Turboinštitutu se imajo projektanti zahvaliti, da so prišli do vse boljših hidravličnih oblik tur-

bin, ki se danes kosajo po svojih hidravličnih izkoristkih z najboljšimi na svetu. Znano je, da so dobili pred letom od ameriškega ministrstva za melioracijo posebno premijo, ker so imele turbine boljši izkoristek, kot je bilo zapisano v pogodbi. To ni bilo veliko, okrog 200 starih milijonov, toda predstavnik ministrstva je dejal:

»Ne spomnim se, da bi kdaj to komu izplačali — pa sem že 25 let v službi inšpektorja na ministrstvu.« To je dovolj za največjo diplomu!

V Turboinštitutu ima Litostroj močno in zanesljivo oporo, v njem ima vse boljše preizkušnje-

ČEBINE 1937-1977

V soboto, 16. aprila je bila na Čebinah nad Trbovljami velika slovesnost v počastitev 40-letnice ustanovitve KP Slovenije, 40-letnice Titovega prihoda na čelo KP Jugoslavije ter 85-letnice Titovega rojstva. Na proslavi so sprejeli tudi Titovo štafeto, ki jo je v soboto pot vodila po revirskih krajih. Slovesnosti so se poleg znanih družbenopolitičnih delavcev udeležili tudi predvojni komunisti, partizani, brigadirji, člani teritorialnih enot, mladinci in vsi živeči delegati ustanovnega kongresa.

V noči od 17. na 18. april 1937 je bil na osnovi smernic IV. državne konference KPJ iz leta 1934 v Barličevi domačiji na Čebinah ustanovni kongres KP Slovenije. Za kongres so volile delegate organizacije iz Ljubljane, Trbovelj, Jesenic, Kranja, Maribora, Savinjske doline, Ptuj, Kočevja, Bele krajine in Notranjske. Zaradi organizacijskih napak in slabih tehničnih priprav so se trije delegati na poti izgubili, trije pa se niso pojavili na kongresu. Na kongresu so bile tako zastopane partijske organizacije iz Ljubljane, Trbovelj, Jesenic, Kranja, Savinjske doline in Bele krajine z enajst delegati. Od delegatov je bilo osem delavcev, en obrtnik in dva intelektualca.

Od delegatov danes še žive: Edvard Kardelj, Miha Marinko, Franc Leskošek, Pepca Kardelj, Vencelj Perko in Albin Vipotnik.

Albin Vipotnik, eden od enajstih delegatov na ustanovnem kongresu KPS, je bil polnih petnajst let zaposlen v Litostroju. Zaposlil se je leta 1949 kot visoko kvalificirani strojni ključavničar, nato pa je delal kot strojnik v IVETU do upokojitve. Vipotnik se je udeležil kongresa kot delegat savinjskega področja, takrat je bil namreč zaposlen kot ključavničar v domačem kraju, Zabukovici, v rudniku. Bil je aktiven član tamkajšnje Svobode, sindikatov, bil je delavski zaupnik. V osvobodilno gibanje v Savinjski dolini se je vključil v letu 1941, pomagal je pri osnovanju Savinjske čete, bil je delegat Štajerske na zasedanju SNOS v Črnomlju, delegat II. zasedanja AVNOJ v Jajcu, ki pa se ga ni mogel udeležiti, ker ni uspel pravočasno priti čez reko Savo.

Vipotnik je še danes aktiven, je delegat v krajevni skupnosti Komandanta Staneta, dela v organizaciji ZZB NOV. Dogodkov pred 40. leti se spominja rad in s ponosom, saj je sodeloval pri pomembnem zgodovinskem trenutku našega delavskega gibanja.

Ob 40-letnici ustanovnega kongresa KP Slovenije iskrene čestitke njemu kakor tudi vsem delegatom s Čebini!

K. J.

PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE!

Mednarodni praznik dela 1. maj delavstvo praznuje že od leta 1890, na osnovi sklepa kongresa II. Internacionale v Parizu. Za dan mednarodne delavske solidarnosti pa je razglašen v spomin na velike delavske demonstracije v Chicagu (ZDA) 1889. leta. Od takrat dalje na proletarski zastavi piše:

»PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!«

Sprva so prvomajske proslave potekale v znak zahtev za uvedbo osemurnega delavnika in za večje mezde, revolucionarno vsebino pa so začele dobivati po zmagi sovjetske oktobrske revolucije leta 1917. V Jugoslaviji so bile prvomajske proslave na Hrvaškem in v Sloveniji že leta 1890, v Srbiji 1891, v Bosni 1906 ter v Makedoniji leta 1909.

Od oktobrske revolucije pa do danes je praznovanje delavskega praznika prežeto z zahtevami po temeljnih revolucionarnih spremembah v social-ekonomskem in političnem položaju delavskega razreda. V deželah, kjer je že zmagala socialistična revolucija, pa tega dne pregledujemo uspehe na vseh družbenih področjih ter obujamo spomine na revolucionarno pot. Izražamo tudi solidarnost in podpiramo boj zatiranih ljudstev, ki jih še tlačijo pest kapitalističnih izkoriščevalcev.

Janez Elikan

Tri generacije vodilnih konstrukterjev transportnih naprav s svojim starostjo ing. Frančkom Kovačecom, rednim profesorjem Ljubljanske fakultete za strojništvo; od leve na desno stoji Jože Lisjak, Janez Rode, Darinko Kolbl, Jože Šturm, prof. Franček Kovačec, Anton Renner, dr. Marko Kos, Dušan Hočevar, Franc Pentek, Stane Kolenc

vališče, saj je danes po vgrajeni moči (800 KW) že drugi največji na svetu, takoj za Japonci. Danes lahko rečemo, da je Turboinštitut najožje povezan z usodo Litostroja, da ima v njem močno oporo in odličnega svetovalca pri reševanju najtežjih vprašanj. Raziskovalno delo se je razmahnilo zlasti po zaslugi teamov med strokovnjaki obeh strani.

Vse fundamentalne in aplikativne raziskave, ki se danes opravljajo v Jugoslaviji, temeljijo na sodelavi Turboinštitut — Lito-

stroj. Tej zvezi se z močnimi silami približuje strojna fakulteta v Beogradu, ki je vzgojila plejado doktorjev in magistrrov, ki se ukvarjajo z vprašanji hidravličnega udara in vibracij hidrosistemov, kateri predstavljajo danes najhujšega sovražnika projektantov vodnih turbin. To so izredno zahrbtni pojavi, katerih odkrivanje datira šele iz poslednjih let. Predstavlja takšno latentno nevarnost, da je potrebna vse večja pazljivost pri obratovanju hidrocentral, ki sicer že deset let

Ob 1. maju, prazniku dela, čestitamo vsem članom delovne organizacije

in več v miru obratujejo. Lahko rečemo, da smo imeli srečo, da se nam ni ničesar pripetilo, kajti takrat so konstrukterji dimenzionirali turbine bolj po občutku in z veliko mero opreznosti. V tej povezavi najboljših strokovnjakov Jugoslavije bo treba raziskati vzroke tem pojavom, katerih žrtvi sta postali pri nas v zadnjem času dve veliki turbini, ter tako začrtati varno pot za bodoče delo.

Velika opora je bil tudi Vodogradbeni laboratorij, kjer so preizkušali najnovejše zamisli Litostroja o razbremenjevanju turbin. Na tem področju je Litostroj danes prvi na svetu.

Z vsem entuziazmom so strokovnjaki analizirali pojave, ki so

(Nadaljevanje na 4. strani)

PLANSKE ZADOLŽITVE

V mesecu marcu je OO ZK TOZD FI sklicala izreden se-stanek z eno samo točko dnevnega reda: Obravnava problematike v zvezi s planskimi zadolžitvami za leto 1977.

Planske zadolžitve po gospodarskem načrtu za leto 1977 so za TOZD FI zelo velike. Zato je toliko bolj potrebno, da se že na začetku leta seznanimo z nalogami in cilji.

Prijetno je bilo ugotoviti, da je bila udeležba članov polnoštevila. Poleg članov ZK so bili zaradi pomembnosti obravnave proizvodne problematike povabljeni še: delegat DS, IO sindikata, IO DS, OO ZSMS in celotna vodilna in vodstvena struktura.

Uvodno besedo je imel sekretar tovariš Miha Premk, ki je med drugim poudaril, da se je sekretariat na osnovi že predhodnega sklepa OO odločil za tak sklic razširjenega sestanka, kjer naj bi tekla beseda le o proizvodnji. Plan, ki izhaja iz sprejetih naročil, je v primerjavi z lanskim letom višji za 20 %, kar pomeni tudi večje obveznosti. Izhajajoč iz teh podatkov in ob upoštevanju strukture naročil, ki ni usklajena z našimi zmogljivostmi, je toliko bolj pomembno, da se s problemi in nalogami čim prej do podrobnosti seznanimo in se tudi čimprej spoprimemo z njimi.

Za nami so že trije meseci letošnjega leta. Realizirana količina tega obdobja ni dosegla planiranega, a je vendar višja kot v istem obdobju preteklega leta. Opaziti je, da kljub polni zasedbi z naročili vsa delovna mesta niso tako zasedena, kot bi si želeli. Ugotavljamo, da so nekatera delovna mesta preobremenjena, nekatera pa ne. Struktura naročil je taka, da tri proizvodne skupine (turbine, žerjavi in TTS) nosijo glavni delež obremenitve. Tovariš sekretar je v nadaljevanju poudaril, da so pri tem zelo važni kooperacijski odnosi, predvsem pri reševanju ozkih grl.

Ti odnosi morajo temeljiti na določenih programih in morajo biti usklajeni z razporeditvami dela v tovarni.

Področje produktivnosti je glede na obstoječ normski sistem še zelo odprt, nerešen problem, vendar smo v preteklem obdobju že storili viden korak k izboljšanju, v bodoče pa ga bomo morali resneje in učinkoviteje reševati. Norme bi morale imeti odraz resničnega vlaganja in bi tako stimulatивно vplivale tudi na povečanje produktivnosti ter bile realnejša osnova pri planiranju proizvodnje.

Omenjena je bila disciplina, ki še ni na željeni višini. V zad-

njem času je bilo izrečenih precej disciplinskih ukrepov, ki naj bi imeli vzgojni vpliv. Ukrepi so bili izrečeni v pretežni večini delavcem iz vrst neposredne proizvodnje. Tudi v prihodnje je treba ukrepati na tak način.

Uvodne besede je tovariš sekretar zaključil z mislijo, da obravnava proizvodne problematike ne sme izzveneti kot obtoževanje, temveč mora imeti značaj konstruktivnega postopnega reševanja, ki se bo odražal na povečanju realizacije in še boljšega poslovanja.

Nato se je razvila bogata razprava, iz katere je postavljena komisija v sestavi tovarišev Kričaja, Novaka in Boraka oblikovala široko paleto zaključkov in sklepov, ki dejansko predstavljajo bodoče naloge OO ZK TOZD FI.

Nekaj pomembnejših ugotovitev in sklepov komisije:

— Obstoječa struktura naročil za to leto ima izrazito tendenco k težjim objektom, zaradi česar so preobremenjeni težki obdelovalni stroji. Primanjkuje nam tako obdelovalniških kapacitet kakor tudi ustreznega kadra. To rešujemo s preusmeritvijo že usposobljenega kadra z manjših strojev na večje in zahtevnejše, da so ti maksimalno izkoriščeni.

— Rešiti je treba že dolgo nerešeno vprašanje preventivnega vzdrževanja strojnega parka, kar bi zmanjšalo izpade strojev in povečalo izkoriščanje naših zmogljivosti.

— Vzdrževanje strojev bi moralo potekati predvsem v času izven rednega obratovanja. To je potrebno, ker obratujejo s ključnimi stroji do 20 ur efektivno dnevno.

— Pospešiti je treba postopek nabave ključnih strojev, za katere je tehnični del naročila že opravljen in tistih, kateri so za realizacijo sprejetih naročil nujno potrebni in so zajeti v srednjeročnem planu.

— Vzporedno z bogatenjem strojnega parka je potrebno rešiti nabavo opreme za termično obdelavo in površinsko zaščito, kar predstavlja za to tehnološko operacijo že resno oviro pri eko-

nomskem in fizičnem izpolnjevanju obvez.

— Pri reševanju preobremenitve bo potrebno sodelovanje v obliki kooperacije. Sodelovanje mora temeljiti na daljšem obdobju in mora biti usklajeno glede zasledbe in cen.

Želimo, da se v okviru SOZD ZPS ustvari primerni pogoji za širšo kooperacijo v smislu smotrne delitve dela, in da so kasnejši nesporazumi izključeni.

— Težiti je treba za tem, da pri sprejemanju upoštevamo dane kapacitete. Izpad naročil na črpalkah in dieselskih motorjih povzroča neskladja tako v strojni kot v ročni obdelavi.

— Ključni problem pri finalizaciji je še vedno neuskajana materialna dobava. Odstopanja od rokovnih obveznosti vseh vključenih v proizvodni proces povzročajo neizkoriščenost kapacitet, podražitve proizvodnje, in neenakomerno obremenitev, to stanje ima končen odraz na zmanjšani in zakasneli finalizaciji. Zelim poudariti, da je temu problemu treba posvetiti več pozornosti predvsem pri obravnavi materialne oskrbe, ki bi morala biti celokupna. Izboljšanje tega stanja bi tudi izboljšalo in utrdilo medsebojne odnose.

— Tehnična dokumentacija še vedno ni rokovno pravočasna. Tudi na tem področju je občutiti preveliko razčlenjenost, zaradi česar so pogosti primeri, da je predmet že v montaži, dokumentacija pa še ni predana v celoti.

— Ugotavljamo, da smo v časovnih presegih dosegli umiritev. Zato je nujno v tej fazi dokončno oblikovati normsko politiko, ki bo ustrezala vsem elementom Zakona o združenem delu. Realizirati moramo že sprejete sklepe za stimulatивно nagrajevanje vsega kadra.

— Razširitev dvoizmenskega dela predstavlja za nas problem z vidika ustreznih usposobljenih kadrov in njihove stimulacije. Stalno ugotavljamo prešibak priliv strojnih obdelovalcev, vse več je ključavničarjev — ročnih delavcev. Zadnji ne kažejo zanimanja za izučitev za delo na strojih, ker jim dvoizmensko delo ne nudi primernega nadomestila v osebnem dohodku, v zameno za vse druge ugodnosti.

— Boljši medsebojni odnosi, večja motivacija, zboljšana delovna in poslovna disciplina do skupnega proizvoda — vse to mora dati tudi boljše rezultate. Ti bodo osnova za večjo ekonomičnost, izkoriščenost kapacitet, krajšanje proizvodnega ciklusa in obenem hitrejšega obračanja vložnih sredstev. Na ta način bomo ustvarili pogoje za razširjeno reprodukcijo in se aktivno vključili v stabilizacijo našega gospodarstva.

N.

IZVIRNA POT RAZREDNEGA BOJA

1. maj, mednarodni praznik dela je sinonim boja delavskega razreda za njegove pravice. Delavci vsega sveta, povsod kjer jim to oblasti dovoljujejo, slavijo ta dan, prireajo srečanja, kujejo borbene načrte. Pripravljajo se za akcijo, da bi z revolucionarno avantgardo — komunisti na čelu prišli do pravic, osvojili oblast in v dolgotrajni bitki osvobodili sebe — svoj razred, kakor tudi vse delovne ljudi ter oblikovali svobodno skupnost proizvajalcev, ki ji pravimo komunistična družba. Tako običajno beremo ali razmišljamo o delavskem prazniku.

Letošnje praznovanje praznika dela bo v naši družbi obeleženo s praznovanji 85-letnice rojstva tovariša Tita, 40-letnice njegovega prihoda na čelo Komunistične partije Jugoslavije ter s praznovanjem 40-letnice ustanovitve KP Slovenije.

Jugoslovanski delavski razred, delovni ljudje in občani smo že dvaintrideset let svobodni. Imamo svojo proletarsko državo, državo delavcev in kmetov. Prvi maj praznujemo tudi v spomin na lastno bogato revolucionarno pot, kakršno je prešlo le malo ljudstev. Enakopravnost, bratstvo in enotnost so besede, ki poleg svobode označujejo jugoslovansko socialistično skupnost. Te vrednote so bile motiv in cilj narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije ter borbe proti fašističnim zavojevalcem. Toda takih sadov zagotovo ne bi poželi, če ne bi imeli enotne in revolucionarne partije s tovarišem Titom na čelu. Partija je svojo moč črpala v zatiranih ljudskih množicah in v delavskem razredu. Bila je idejna in akcijska organizacija boja, ki je v zgodovinskih interesih delavskega razreda in socialistični revoluciji videla vizijo nove družbe. Ljudske množice so s splošno vstajo potrdile njeno vlogo, se upre fašističnim tiranom in izkoriščevalskemu razredu stare Jugoslavije ter se odzvale klicu revolucije in sprejele program ekonomske, socialne in politične preobrazbe.

»Če ne bi bilo naše partije, tudi ne bi bilo Jugoslavije. Naši narodi se tega zavedajo... je tovariš Tito posebej poudaril v predavanju o razvoju in delu naše partije, ko je govoril slušateljem Politične šole ZKJ v Kumrovcu, ki nosi njegovo ime. Potrebno je še dodati, da je v odločilnem zgodovinskem trenutku prišel na čelo naše revolucionarne voditeljice prav prekaljeni revolucionar, kovinarski delavec Josip Broz, ki je postal strateg in voditelj našega zmagovitga boja.

Vse te in druge okoliščine so omogočile, da smo po štirih letih krvavega boja stopili na lastno, izvorno pot razvoja, katerega tvorec je včerajšnja in današnja generacija.

Na osnovi tako bogate revolucionarne tradicije naš delavski praznik lahko bogato praznujemo. In kaj ta praznik za nas predstavlja danes? Predstavlja boj za globoko ekonomsko, socialno in politično preobrazbo, ki teži za tem, da postane človek največja vrednota te družbe, da so le delo in rezultati dela merilo človekovega položaja v družbi. Naša družbena skupnost je v svetovnih merilih gotovo izjema v oblikovanju svobodne družbe, kjer ima delavec dolžnost in pravico odločati o rezultatih svojega in hkrati družbenega dela, s tem pa preko delegatskega sistema odloča o vseh družbenih zadevah.

Toda povsod, na vsakem koraku še ne odloča, zato specifični razredni boj še traja. Vsak dan se pod vodstvom Zveze komunistov ter drugih družbenopolitičnih organizacij borimo za to, da zapisane norme postanejo prevladujoča družbena praksa. Seveda so vsi tovrstni procesi zapleteni, proces ustvarjanja novih vrednot in socialistične zavesti pa dolgotrajen.

Tudi delavci Titovih zavodov Litostroj se pridružujemo praznovanjem po vsej domovini. Ob 30-letnici, začetku obratovanja naše tovarne bomo proslavili tudi pomemben jubilej tovariša Tita in naše Zveze komunistov. Najlepše pa se bomo oddolžili s tem, da bomo povečali produktivnost, dosegli visoko stopnjo rasti proizvodnje in dohodka. Znotraj delovne organizacije moramo še hitreje razvijati socialistične samoupravne odnose proizvodnje ter s tem omogočiti, da se vsak dan več delavcev vključuje v procese samoupravnega odločanja.

Janez Elikan

TRI DESETLETJA DOLGA POT

Začetki samoupravljanja

(Nadaljevanje)

»Pred desetimi leti je Zvezna ljudska skupščina sprejela enega najpomembnejših zakonov socialistične Jugoslavije. Z njim je bilo prvič v zgodovini uresničeno akcijsko geslo delavskega gibanja:

'Tovarne delavcem'. Z uvedbo delavskega samoupravljanja se je začelo obdobje hitrejšega in močnejšega razvoja socialistične demokracije in socialističnih odnosov v naši državi.« (iz poslanice predsednika republike Josipa Broza Tita delavskemu razredu Jugoslavije, 1960 leta).

2. septembra 1950 leta so delavci Litostroja prevzeli podjetje v svoje roke. Čeprav tedaj še niso poznali vseh pripomočkov, ki so jim bili na razpolago, so jih čakale ogromne in odgovorne naloge, ki so jih morali izpolniti in tako opravičiti zaupanje družbe in državnega vodstva, ki jim je dalo podjetje v upravljanje.

V prvem obdobju uveljavljanja samoupravnih načel so Litostrojčane ovirale vezi administrativnega sistema. Le-te so zavirale samostojno poslovanje

podjetja in razpolaganje s sredstvi za razširjeno reprodukcijo. Samoupravljanje je terjalo hitrejše menjavanje družbene strukture, saj se je v številnih delavskih svetih zvrstilo vedno več neposrednih proizvajalcev, ki jih je praksa upravljanja obogatila. Delavsko in družbeno samoupravljanje je povzročilo tudi izreden preobrat v razvoju naše družbe na vseh njenih področjih.

Leta 1951 so delavci Litostroja prvič v zgodovini delavskega gibanja in prvič odkar so bili uvedeni organi delavskega samoupravljanja, potrjevali zaključni račun svojega kolektiva. V zvezi z uvajanjem novega finančnega sistema, po decentralizaciji in drugih demokratičnih gospodarskih spremembah v državi, so tudi Litostrojčani začeli iskati ustrezne oblike dela, da bi se prilagodili novim zakonom. To je narekovalo osnovanje nekaterih služb, ki naj bi opravljale stvarno kalkulacijo proizvodnje, kar naj bi podalo jasnejšo podobo naše proizvodnje. Po sklepu delavskega sveta se je takrat komercialni sektor razdelil na

tri samostojne oddelke: nabavno-materialni oddelke, prodajni oddelke in oddelke za zunanjo trgovino. Hkrati s tem pa se je

Slavnostna seja DS 2. septembra 1950, kjer so delavci sprejeli ključne tovarne v svoje roke

celotni pogon razdelil na dva dela: na metalurški oddelek in mehansko obdelavo. Vzporedno s to reorganizacijo podjetja pa so se seveda spreminjale in dopolnjevale naloge kapitalne proizvodnje, računovodstva in splošnega sektorja.

TEŽAVE S KADRI IN PRVA VELIKA DOMAČA NAROČILA

V letu 1952 je bilo problematično predvsem vprašanje kva-

lificiranih kadrov. Največ težav je imelo podjetje pri iskanju strugarjev, elektrovarilcev in visokokvalificiranih livarjev. Tudi proizvodnja ni tekla brezhibno, predvsem zaradi nabave različnih inozemskih strojev, pa tudi zato, ker v tovarni niso montirali dovolj vrtnalnih strojev.

V tem času pa je Litostroj že dobival prva velika domača naročila, zlasti za gradnjo hidroelektrarn: Mavrovo, Peručica, Vuhred, Nikšič, Vlasina III. in IV., Jajca in še nekaterih drugih. Vse to je terjalo od delovnega kolektiva, vodstva in organizacije ogromne napore in povečano storilnost. Temu pa se je pridružilo pospešeno delo za izgradnjo livarne jeklene litine.

Leta 1952 je celotni dohodek podjetja znašal 3 milijone din. V tem letu je bila zaključena prva etapa gradnje in je ustvarjeni finančni načrt prvič ustrezal vložnim sredstvom. Po tem letu, ko so v gospodarstvu začeli veljati novi instrumenti, pa je celotni dohodek začel skokovito naraščati. Tako je že leta 1957 dosegel 5 milijard 300 milijonov dinarjev.

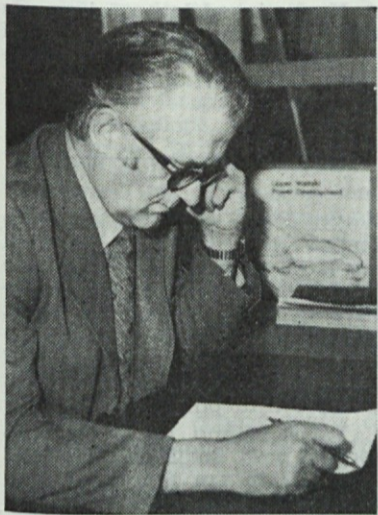
OSVAJANJE TUJEGA TRŽIŠČA

Leta 1953 so se Litostroju odprla prva tuja tržišča. Prvi izvozni posel je Litostroj sklenil

RAZGOVOR Z MAGISTROM SAVOM RAKČEVIČEM
LETOŠNJIM NAGRAJENCEM SKLADA BORISA KIDRIČA

Nagrada za uspeh

Med letošnjimi nagrajenci Sklada Borisa Kidriča je tudi magister Savo Rakčevič, šef oddelka za avtomatsko regulacijo turbin. To je že drugo priznanje, ki ga je tovariš Rakčevič dobil v zadnjih letih od tega sklada. Prvo priznanje je dobil leta 1974 za izum: »Regulator pretoka za nizkotlačne hidroelektrarne«, o čemer smo nekaj že pisali. Sedaj pa je tovariš Rakčevič dobil priznanje skupaj z Iskrinimi strokovnjaki za nov elektronski turbinski regulator ETR — ISKRA.

Tovariš Rakčevič, skupaj s skupino Iskrinih strokovnjakov vam je podeljena nagrada in priznanje iz Sklada Borisa Kidriča za izume in izpopolnitve. Nagrade se nanašajo na prvi tovrstni jugoslovanski proizvod — ETR — ISKRA. Povejte, prosim, kaj več o tem novem proizvodu in o delu, ki ste ga v to vložili.

Delo na tem proizvodu se je začelo pred petimi leti. Pobudo za to so dale vse pogostejše zahteve po čim popolnejši avtomatiki hidroelektrarne doma in po svetu. Vzrok, da teh elektronskih turbinskih regulatorjev nismo razvili že prej, skupaj s strokovnjaki za elektroniko, je v tem, ker je bilo zanje precej malo povpraševanje. Sedaj so naročeni trije za HE DOBLAR in realno je pričakovati, da bo v doglednem času naročenih še okrog 20 teh naprav, s tem pa se bodo sorazmerno hitro povrnila stroški, ki so bili vloženi v razvoj prototipa. Delo, ki sem ga vložil v ta proizvod, se odraža v tem, da sem sodeloval pri postavitvi osnovne koncepcije regulatorja glede regulacije fre-

kvenc in moči, karakteristik regulatorja, zanesljivosti izvedbe, robustnosti glede na zunanje vplive, kot so vlaga, temperatura, prah, tresljaji, tropska klima in podobno. Poleg tega sem sodeloval pri sestavljanju merilne metode in načina preizkušanja te naprave v laboratoriju in v hidroelektrarni.

Kakšna je pravzaprav vloga tega regulatorja pri turbini?

Poleg vloge v regulaciji turbine ima regulator to nalogo, da sodeluje tudi pri procesu avtomatizacije hidroelektrarne in ga je bilo treba zaradi tega izvesti tako, da ustreza vsem pogojem, ki jih zastavlja hidravlični del turbine regulacije. Ta elektronski turbinski regulator nadomešča naš akcelorotahometrični krmilni regulator hidravlično mehničnega tipa. Naj povem, da moramo k temu regulatorju za kompletiranje sistema turbine regulacije izdelati še naslednje: napravo za pripravo tlačnega olja, (rezervoar s črpalnimi agregati, preklopnimi varnostnimi in nepovratnimi ventili, tlačnimi kotli, kompresorskimi agregati in elementi za avtomatizacijo), hidravlična pojačala (elektrohidravlični pretvorniki, pomožni servomotorji, razvodni ventili in hidravlični motorji), varnostne naprave elementov za avtomatizacijo procesov zaganjanja in ustavitve agregatov, povratne zveze in cevovode ter merilne in upravljalne elemente. Ta elektronski regulator je torej samo en člen v verigi turbinskega regulacijskega sistema.

Kakšne koristi bo imela naša delovna organizacija ob tem?

Glavne koristi tega proizvoda so naslednje:

— Ne bo več potrebno s konvertibilnega področja uvažati te drage naprave, kar bo vplivalo na znatno znižanje stroškov naše opreme in povečalo našo konkurentnost.

— Zmanjšanje stroškov vzdrževanja zaradi lažje nabave rezervnih delov in hitrejšega in cenejšega nujenja servisnih uslug.

— Enostaven in zanesljiv ostali hidravlični del regulacijskega sistema, ki mu je elektronski del regulatorja prilagojen. Z njim dosežemo večjo kvaliteto regulacije in zanesljivosti obratovanja, kar je dostikrat odlično pri pridobivanju naročil.

— Nastop Litostroja na tujem in domačem tržišču z elektro hidravličnim turbinskim regulatorjem lastne proizvodnje bo občutno lažje, ne samo zaradi konkurentnosti zaradi manjše cene v primerjavi z doslej uvoženimi elektronskimi regulatorji, temveč tudi zaradi visokih tehničnih kvalitete in našega strokovnega ugleda, ki bo s tem občutno povečan.

Kakšne so tehnične kvalitete tega novega regulatorja?

Da bi dokazali tehnične vrednosti tega proizvoda, so bile v vsaki fazi izdelave izvršene obsežne laboratorijske meritve na tako imenovanem električnem modelu hidroagregata. Ko so te meritve pokazale zadovoljive rezultate, smo se odločili, da ta regulator preizkusimo še na hidroelektrarni »ORLOVAC«, ki ima najbolj težavne pogoje reguliranja. Poleg tega so na tej hidroelektrarni vgrajeni elektronski regulatorji tvrdke ASEA iz Švedske, kateri imajo največ referenc v svetu in so obenem tudi prvi v svetu izdelali elektronski regulator. Preizkusi so bili izvršeni na ta način, da so na isti turbini izvršeni enaki preizkusi z ASEINIM in ISKRINIM regulatorjem. S primerjavo posnetih oscilogramov smo na podlagi znanih kriterijev ugotovili, da je naš proizvod v vsakem oziru popolnoma enakovreden uvoženemu. Obsežna dokumentacija, ki je bila ob tej priliki posneta in potem obdelana, bo najboljši dokaz kupcu o visoki vrednosti našega elektronskega regulatorja.

Znano je, da ste leta 1974 dobili nagrado iz Sklada Borisa Kidriča za izum regulatorja pretoka za nizkotlačne hidroelektrarne, zato nas zanima, kako da ste prejeli priznanje in nagrado tudi letos?

Ker sem vsa ta leta sodeloval z Iskrinimi strokovnjaki pri izvedbi in preizkušanju tega

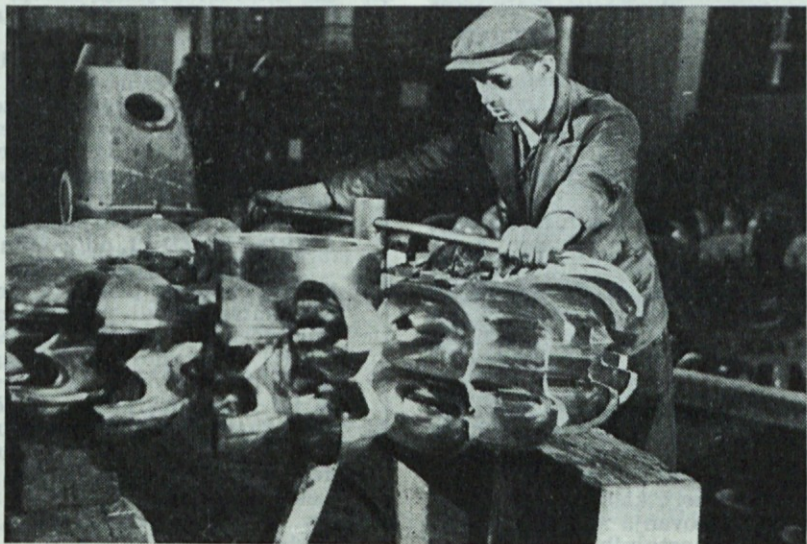
za izdelavo 21 električnih mostnih dvigal za tovarno vagonov Integral Coach Factory v Pambouru in 6 enakih dvigal za železniške delavnice Eastern Railways v Gorakhpuru (z nosilnostjo 5—60 ton).

To so bila dvigala, ki so se s svojo lahko in moderno izdelavo v Indiji hitro uveljavila. Izdelana so bila v klasični predelovalni obliki. S sistematičnim raziskovalnim delom pa so projektanti v Litostroju postavili leta 1955 osnove za nov tip dvigala, ki se zaradi dveh svojih značilnosti imenuje škatlasto parabolično dvigalo. Temu je takoj na to še sledila pogodba med pakistansko firmo na eni in »Rade Končarjem«, »Metalno« »Litostrojem« na drugi strani, za dobavo in montažo opreme za kompletne HE »Chichoki Mallian«. Kmalu za tem je začel Litostroj izvažati tudi na druga svetovna tržišča v Aziji, Afriki, Južni Ameriki in Evropi. Tako si je že zelo zgodaj utrl pot na zunanji trg ter prispeval pomemben delež k prvim uspešnim korakom jugoslovanske strojne industrije v tujini.

LITOSTROJ V LETIH 1954 IN 1955

V želji, da bi se organi delavskega samoupravljanja še bolj približali neposrednim proizva-

jalcem, so ustanovili obratne delavske svete. O tem so izdelali poseben poslovnik, hkrati pa so osnovali tudi pomožne organe delavskega sveta za livarno sive litine, livarno jeklene litine z laboratorijem, moderno mizarno, obdelovalnico s kovačijo, montažo s pločevinarno, za tehnični sektor in komercialo ter vzdrževanje.

Udarnik iz prvih let

Zaradi vse večje potrebe po sprotnem obveščanju o problematiki podjetja in strokovnem vzgajanju, pa so delavci Litostroja začeli že leta 1950 izdajati mesečno glasilo z imenom »Turbina«, ki pa je na žalost izhajal le pol leta.

Leta 1954 je bila izvršena tudi primopredaja poslov dotodnjega direktorja Franceta Pe-

14. aprila smo v Litostroju sprejeli lokalno štafeto mladosti mesta Ljubljane. Štafetno palico s pozdravi tovarišu Titu smo sprejeli od mladincev iz Medvod in jo prinesli pred spominsko obeležje, kjer je bil tudi krajši kulturni program. Naši mladinci so jo nato ponesli po tovarni, zatem pa so jo izročili mladincem delovne organizacije »Lek«.

★

25. aprila je bila proslava pred spomenikom v parku tovarne v počastitev ustanovitve OF, kjer so sodelovali vsi nosilci kulturnega življenja. Nastopila je pihalna godba, pevski zbor v polni sestavi in recitatorji našega izobraževalnega centra.

25. aprila je bila v prostorih naše delavske restavracije slovesna podelitev sindikalnega znaka in priznanja OF, kar predstavlja počastitev 40-letnice ustanovitve KPS na Čebinah, 40-letnice prihoda maršala Tita na vodilni položaj KPJ in njegovega 85. rojstnega dne.

23. aprila je bila mladinska akcija čiščenja okolice. Udeležilo se je okrog 150 mladincev, največ jih je bilo iz TOZD PI in TOZD FI. Delovno akcijo so organizirale osnovne organizacije ZSMS po tozdih, vodili pa so jo predsedniki osnovnih organizacij.

proizvoda, me je tudi Iskra vključila v predlog za to nagrado v sklopu svoje raziskovalne skupine, ki ji grede vse zasluge za uspešno izvedbo naprave.

Lani ste postali magister tehničnih znanosti. Ali je vaše magistrsko delo obsegalo tudi področje elektronskega regulatorja?

V mojem magistrskem delu je bila le delno zajeta problematika elektronskega regulatorja, sicer sem pa obdeloval nekatere probleme dinamike in projektiranja krmilnih sistemov za vodne turbine, ki so bile do sedaj v literaturi pomanjkljivo obdelane.

Tovarišu magistru Rakčeviču se v imenu bralcev lepo zahvaljujemo za odgovore in pojasnila. Želimo mu še naprej uspehov pri znanstveno raziskovalnem delu na področju regulacije turbin.

Čestitamo mu za naziv magister tehničnih znanosti, predvsem pa za letošnjo nagrado iz Sklada Borisa Kidriča.

Brez dvoma smo Litostrojčani lahko ponosni, da imamo v svoji sredi človeka in tovariša, ki s svojim nesebičnim delom prispeva za naš boljši jutri.

A. N.

NOVA NAROČILA TURBIN

Februarja letos smo prejeli kratko obvestilo iz Nove Zelandije s čestitkami za novo dobljeno delo za centralo Ruahihi.

HE RUAHIHI ne predstavlja velikega izvoznega posla, vendar zaradi pomena, iz katere države prihaja in zaradi želje po izvozu zasluži prav gotovo vso pozornost. Novo naročilo obsega dve Francisovi turbini, vsaka po 10,5 MW moči, opremljenimi z našim regulatorjem turbine in z regulatorjem tlaka ter dvema predturbinskima loputama.

V začetku marca pa smo dobili res majhno naročilo in sicer eno turbino tipa Francis z regulatorjem za Nepal. Agregat bo montiran v oddolnih krajih, tako da bo vsa oprema prenesena iz Katmunduja na gradbišče s helikopterjem. Celoten objekt bodo zgradili Jugoslovani v okviru pomoči naše države tej azijski državi pod Himalajo.

Silvan Štokelj, ing.

čarja novemu direktorju Božidarju Guštinu.

Leta 1955 so dogradili kisikarno z zmogljivostjo 60 m³/h kisika. Gradnjo nove kisikarne so narekemale vse večje potrebe, saj je litostrojka kisikarna oskrbovala s kisikom tudi druga podjetja v Ljubljani, vse potrebe pa so kmalu presegle njeno skrajno zmogljivost. Čeprav sta bila v gradnji predvidena dva agregata s to zmogljivostjo, so najprej montirali le enega. Ker pa so bile lastne potrebe in potrebe drugih kupcev vse večje, so v »Železarni Jesenice« kmalu naročili še drugi agregat.

ŠE VEČ STANOVANJ ZA DELAVCE

Že v letu 1951 se je Litostroj zavzemal za gradnjo novih stanovanj. Za reševanje te problematike so za dodeljevanje stanovanj določili posebne kriterije. Že takrat je želelo več članov kolektiva vložiti lastna sredstva v stanovanjsko gradnjo. V tem času so bili tudi delavci pripravljani pomagati v skupnih udarniških akcijah. Tako so s pomočjo udarniškega dela ustvarili močan stanovanjski fond. Taka oblika udeležbe (da se v gradnjo vlaga čim večji lastni delež) in takšno upravljanje sta bila v tedanjih razmerah nekaj

čisto novega in sta vzbudila zanimanje tudi pri drugih podjetjih v Jugoslaviji.

Vendar pa je bilo stanovanjsko vprašanje v naslednjih letih še vedno pereče. Bilo je tudi eden izmed vzrokov za precejšnjo fluktuacijo, zato je Litostroj začel z izgradnjo enodružinskih hišic in s preurejanjem samskega doma v Vižmarjih.

PA SE ŠPORT IN REKREACIJA

Že ob samem nastanku Litostroja se je rodila ideja o delavskih športnih igrah. Okrog leta 1952 so bile te igre že večkrat na sporedu. Takrat je bilo v Litostroju športno društvo, ki je bilo pobudnik, kmalu pa se je združilo s športnim društvom »ILIRIJA«, saj so nekateri športniki želeli čim več tekmovanj.

Pozneje se je športna dejavnost spet v večji meri odvijala znotraj tovarne in se manifestirala v srečanju kolektivov, ki so bili sorodni ali, ki so poslovno sodelovali.

V tem času so se delavci Litostroja tudi odločili za nakup počitniškega doma v Poreču in za gradnjo planinskega doma na Sorici.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Naši spori pred sodiščem ZD

VARSTVO PRAVIC ZNOTRAJ TEMELJNE ORGANIZACIJE

Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu zagotavlja vsakemu delavcu varstvo njegovih pravic iz združenega dela. Vsak delavec, ki misli, da je bila kršena njegova pravica iz združenega dela, lahko zahteva v temeljni organizaciji varstvo svojih pravic in sicer z ugovorom na delavski svet svoje TOZD. Delavec lahko ugovarja na sklep, ki ga je prejel, in sicer v 15 dneh po prejemu, lahko pa ugovarja tudi, kadar mu sklep ni bil vročen in sicer v 15 dneh od dneva, ko je zahteval, da se mu vroči.

NEKAJ O DOKONČNOSTI SKLEPOV

Dokončen sklep je tisti sklep, ki je izvršljiv. Sklep delavskega sveta o ugovoru je dokončen.

Če je delavec zoper sklep OMRD ali drugega organa ugovarjal na delavski svet, se sklepa ne more izvršiti, dokler o njem ne sklepa delavski svet (razen v primerih, ki so določeni s samoupravnimi sporazumi). Ko pa o ugovoru sklepa delavski svet, postane sklep z dnem vročitve delavcu dokončen in torej izvršljiv.

Primer: OMRD je zaradi kršitve delovne obveznosti delavcu izrekel ukrep prenehanja delovnega razmerja. Delavcu delovno razmerje ne preneha takoj, temveč s pretekom 15-dnevnega roka, v katerem ima pravico ugo-

varjati na delavski svet. Če pa v tem roku ugovarja in delavski svet potrdi sklep OMRD, mu delovno razmerje preneha z dnem, ko mu je vročen sklep delavskega sveta. Sklep delavskega sveta je torej dokončen.

UGOVOR NA DOKONČEN SKLEP

Čeprav je sklep delavskega sveta dokončen, lahko delavec tudi na ta dokončen sklep ugovarja, vendar sedaj, ko je že uporabil vse poti znotraj temeljne organizacije, lahko zahteva varstvo pravic pri Sodišču združenega dela. Ugovor je vezan na rok 30 dni po prejemu sklepa oziroma 60 dni, potem, ko je ugovarjal na delavski svet, v primeru, da sklepa delavskega sveta ni dobil v 30 dneh.

KAKO JE V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI?

Prav gotovo vsi težimo k temu, da bi se vsi spori in nezadovoljstva rešili znotraj temeljne organizacije, če to ni mogoče po neformalni poti, pa vsaj preko samoupravnih organov znotraj TOZD. Trdim lahko, da si v primeru reševanja ugovora na delavskem svetu člani delavskega sveta kar najbolj prizadevajo sprejeti najustreznejšo in najpravičnejšo rešitev.

Kljub temu je bilo v lanskem letu v naši delovni organizaciji 7 delavcev, ki z rešitvijo znotraj TOZD niso bili zadovoljni in so se obrnili na Sodišče združenega dela v Ljubljani zaradi var-

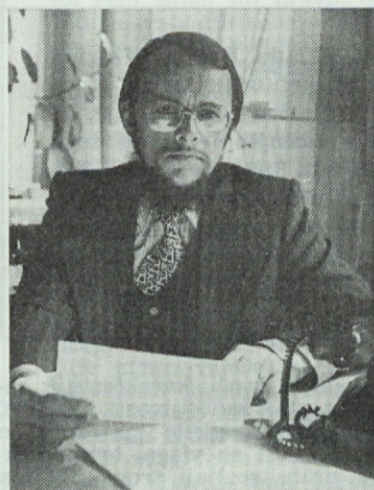
stva pravic, do konca marca 1977 pa še nadaljnja 2 delavca. Od delavcev, ki so iskali varstvo pravic pri Sodišču združenega dela, so 3 iz TOZD FI, po 2 iz DS SSP in TOZD IRRP ter po eden iz TOZD ZSE in IVET.

DELOVNI SPORI V LETU 1976

Od delovnih sporov, sproženih v letu 1976, so vsi razen enega že pravomočno končani.

Od sedmih delovnih sporov jih je bilo šest v zvezi z novim sistemom delitve OD v naši delovni organizaciji, medtem ko se je en delavec (iz TOZD FI) pritožil na Sodišče združenega dela zaradi disciplinskega sklepa o prenehanju delovnega razmerja. Delavcu je delavski svet TOZD FI zaradi ponavljanja kršitev delovnih obveznosti — predčasni odhodi, zapuščenje delovnega mesta, zamujanje na delo in splošne nedisciplinirane izrekel ukrep prenehanja delovnega razmerja. Delavec je na sodišču ugovarjal, da v postopku ni bil zaslišan, da ni bil vabljen in da mu ni bil vročen dokončen sklep. Na podlagi izvedene obravnave pa je Sodišče združenega dela ugotovilo, da v okviru TOZD FI ni bilo takih kršitev, »ki bi bistveno vplivale na pravilnost sklepa o kršitvi delovnih obveznosti« in da trditve delavca ne držijo. Zato je sklenilo, da se sklep delavskega sveta obdrži v veljavi, ker je skladen s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in zakonom.

želimo vam predstaviti

Anton Tomažič

Prvega aprila se je pri nas zaposlil diplomirani pravnik Anton Tomažič. V Litostroj je prišel iz Domžal, kjer je delal kot pravnik na občini. Čeprav je začel redno delati šele na začetku tega meseca, je že prej večkrat prišel v Litostroj, ker ga je pravnik tovariš Seme, ki odhaja v pokoj, že počasi uvajal v delo.

Novemu sodelavcu želimo, da bi se čim hitreje vključil v novi delovni kolektiv, in predvsem veliko uspehov pri opravljanju svojega poklica.

Ostalih 6 delavcev ni bilo zadovoljnih s sklepi o razporeditvi v RR, ki smo jih sprejeli na osnovi novega sporazuma o delitvi OD, sprejetega decembra 1975 (v zeleni knjižici).

Od teh 6 sporov so se kar štirje končali z umikom predloga, sporno razmerje se je torej razrešilo brez sodišča še pred obravnavo zadeve. Od teh 4 sporov se je v 3 primerih v okviru temeljne organizacije našla sporazumna rešitev za delavca in TOZD, v enem primeru pa je delavec pred obravnavanjem zadeve svoj ugovor umaknil.

Peti delovni spor je sprožil delavec, zaposlen po upokojitvi v DS SSP, ker ni bil zadovoljen s sklepom o določitvi OD, kot tudi s sklepom o določitvi rednega letnega dopusta. Sodišče je po opravljenem postopku sprejelo sklep, da se ugovor zoper sklep o razporeditvi na delovno mesto za določitev OD zavrže, ker ga je delavec podal po preteku zakonsko določenega roka. Glede ugovora na sklep o določitvi rednega letnega dopusta pa je sodišče sklenilo, da se ugovor zavrne, ker je ugotovilo, da je sklep izdan v skladu z našim samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih delavcev, ki določa, da ima delavec, ki združuje svoje delo za določen čas, pravico do letnega dopusta v trajanju po 2 dni za vsak mesec nepretrganega dela (101. člen sporazuma).

Šesti delovni spor, ki teče pred Sodiščem združenega dela v zvezi s sklepi o razporeditvi v RR, pa še ni pravomočno končan. Ta spor je sprožil delavec-projektant, ki meni, da je bil pri razporejanju v primerjavi s svojimi sodelavci preizkušeno razporejen.

KAKO PA V LETU 1977

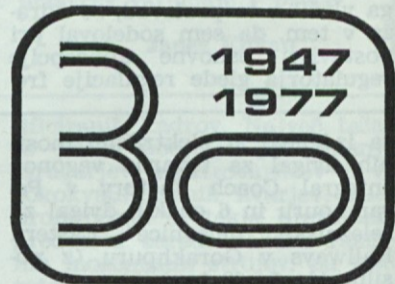
Kot že povedano, sta v letošnjem letu do konca meseca marca dva delavca zahtevala varstvo

svojih pravic pri Sodišču združenega dela v Ljubljani. Prvi meni, da mu je bil nezakonito izrečen javni opomin zaradi kršitve delovnih obveznosti, drugi pa, da je na svojem delovnem mestu razporejen preizkušeno. Ker pa sta oba postopka še v teku, bomo o njih poročali kasneje.

Vsi si želimo, da bi delovnih sporov pred sodiščem bilo čim manj, da bi vse nejasnosti, probleme in nezadovoljstva rešili in uredili znotraj delovne organizacije oziroma temeljne organizacije brez posredovanja sodišča, saj je to ne le prijetnejše in bolj sprejemljivo za samega delavca in za sredino, v kateri dela, temveč je tudi izraz visoke stopnje urejenosti zadev, posluha za osebnostne in skupne interese ter nivoja samoupravnega odločanja znotraj TOZD.

Pri svojem delovanju in samoupravnem odločanju moramo spoštovati sporazumno sprejete postopke in rešitve, tako da bo do delovnih sporov prihajalo čim redkeje, če pa je tak spor sprožen, se moramo zavedati tega, da so tudi delovni spori pred Sodiščem združenega dela ena od oblik, kako si pred družbeno skupnostjo ustvarjamo svoj ugled. Če že moramo razgaljati svojo notranjost, naj bo ta notranjost čim bolj urejena, tako da se nam je ne bo treba sramovati.

Jana Khalil

Kje so naše opore

(Nadaljevanje s 1. strani)

s tem povezani, in določili najbolj ugodne razmere pretočnih kanalov. Tako so dali osnove najbolj konkurenčnim ponudbenim projektom Litostroja.

V zadnjem času je rodilo tudi sodelovanje z ISKRO svoj težko pričakovani sad: preizkušnje na hidrocenralah so potrdile odlično izvedbo Iskrinega elektronskega regulatorja, ki bo dopolnjeval Litostrojev hidravlični krmilni sistem vodnih turbin. V nekaterih točkah prekaša celo tuj regulator. Iz tega sodelovanja se bo rodila trajna povezava na področju avtomatizacije in regulacije hidrocenral.

Poleg vodnih turbin je Litostroj v prvih letih proizvajal edino še tekalna dvigala. Razvoj tehalnih dvigal je potekal drugače kakor pri turbinah ter je bil specifičen za vejo, ki ni imela — nasprotno od turbinske — nobene tradicije v preteklosti ter se je začela povsem na novo.

Pri tem je treba poudariti ogromno zaslugo za razvoj te veje, ki jo ima Fakulteta za strojništvo v Ljubljani, kjer je njen profesor Franček Kovačec, nestor slovenskih konstruktorjev, vzgojil plejado mladih inženirjev ter jim vcepil ljubezen do konstruiranja in predvsem zaupanje v svoje lastne sile. Večina njih je prišla v Litostroj, kjer je imela na pretek preizkušnje za svoje iskanje in znanje (drugače kot danes, ko odhajajo mladi povsod drugam, samo v industrijo ne). Ti inženirji so prav zato, ker niso imeli ne tradicije ne vzorov, razvili nove vrste parabolčnih škatlastih tehalnih dvigal, ki so bili tedaj v Evropi edini, največjih nosilnosti, ter so z njimi zmagovali na vseh licitacijah po svetu z odličnimi cenami in za zelene dolarje ter odhajali sproti, skoraj po tekočem traku v vse dežele sveta, od Mehike do Indije, Danske in Belgije do Pakistana. Samo v Indiji jih je 200, med njimi 500-tonski v Bhakra Damu, ki je največji v Aziji.

Kadar Litostroj ni zmogel vsega dela, je konstruiranje mnogih dvigal prevzel sam profesor Franček Kovačec. Razvil je tudi cevastе žerjave največjih razpetin, ki imajo izredne vozne lastnosti, drugačne kot pri drugih proizvajalcih, ki so doživeli težke posledice.

Litostroj je na tej osnovi projektiral metalurška dvigala za najtežje obratovanje: v železarni Skopje delujejo livna dvigala, ki so največja v južni Evropi. Litostroj inženirji so oblikovali zakonodajno o dvigalih, ki je osnova varnostnim inženirjem in inšpektorjem ter 54 standardov JUS, ki so danes osnova za konstruiranje in proračun dvigal ter njihovih komponent. Izdelali so tudi tipizacijo dvigal, ki je bila prva modulna tipizacija na geometričnih stopnjah v industrijskem razvoju pri nas. Takšnih sadov svojega dela ne more pokazati nihče v Jugoslaviji. Delo vse številnejših proizvajalcev dvigal v Jugoslaviji, ki vse bolj širijo svoj obseg, sloni na njihovih dolgotrajnih naporih.

Ta prizadevna skupina konstruktorjev bi zaslužila vsaj Kraigherjevo nagrado, kot jo je dobila neka druga takšna skupina. Vendar je stara resnica, da ostanejo najzaslužnejši delavci v senci. Naj jim bodo te besede v skromno priznanje!

Ta tradicija in ugled sta pripeljala Litostroj do razvoja polarnih in polavtomatiziranih dvigal za atomске centrale z zahtevami, ki predstavljajo višek našega konstruiranja. Litostroj je edini jugoslovanski proizvajalec, ki dobavlja opremo po lastnem raziskovalno-razvojnem know-howu (kompleksni tehnologiji). Največji uspeh so še zahtevnejša dvigala — manipulatorji goriva s programiranim vodenjem za pet sovjetskih atomskih central. Samo en tak manipulator je vreden 2,8 milijona dolarjev, za prevoz enega samega bosta potrebna dva vlaka s 25 vagoni.

To je edinstvena pot truda in uspeha, na katero lahko pokažejo

slovenski inženirji — razvijalci, konstruktorji. Na tej trudapolni poti so napisana imena inženirjev: Jež, Kos, Rener, Kolbl, Hočvar, Kolenc, Lisjak, Rode. Mnogo njihovih raziskav in del je prišlo v jugoslovansko in svetovno strokovno literaturo.

Pri tem ne smemo prezreti velike pomoči, ki so jim jo nudili predavatelji in raziskovalci Fakultete za strojništvo iz Ljubljane, zlasti za mehaniko in trdnost, strojne elemente in konstruiranje ter za proizvodno tehnologijo in obdelavo informacij. Skoda je, da zaradi zasedenosti profesorjev tega sodelovanja ni možno še okrečiti. Intervju z vodilnimi raziskovalci Litostroja, ki je bil objavljen v sobotnem Delu lani septembra, je zaradi krčenja besedil po nepotrebnem povzročil toliko hude krvi na Fakulteti za strojništvo ter na žalost poslabšal odnose med njimi in Litostrojem. Vsi tisti, ki so prispevali svoj delež naporom raziskovalcev v Litostroju ter so se čutili povezane z njihovim prizadevanjem in iskanjem, ne bi smeli biti prizadeti.

Fakulteta za strojništvo, ki je dajala vire svoje moči Litostroju, se bo morala z njim ožje povezati. Spremljati bo morala njegov napredek, kajti to je vodilna industrija, to je njen industrijski poligon, brez katerega bo kmalu izgubila vezi z ustvarjalnostjo in odgovornostjo za najdržnejše ideje, ki so še vedno in še bodo vir napredka.

Izkušnje preteklih let nas učijo, da nihče ne more sam doseči zastavljenih ciljev, temveč v okviru združevanja sredstev in moči. V skupinskem delu vseh, katerih znanje lahko prispeva k višji ravni proizvodnje, je edini izhod. V naslednjem obdobju nas čaka naloga, kako povezati te napore z vzpodbudnim, ojačevalnim sistemom, ki bo omogočal gradnjo velikih objektov z inženiringom, velikih akcij, ki bodo služile kot sila povezovalna različnih slovenskih samostojnih proizvajalcev mnogo bolj uspešno kot še takšna politična volja.

IZKLJUČITVE V LETU 1976

Ukrep prenehanja lastnosti delavca v združenem delu je po Samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev najtežji ukrep, ki se izreče le v primeru hujših kršitev delovnih obveznosti. Odbori za medsebojna razmerja se za izrek tega ukrepa odločajo po treznem preudarku in le v tistih primerih, kadar je pred tem delavcu bilo izrečeno že vrsta blažjih ukrepov, ki pa očitno na delavca niso vplivali v tem smislu, da bi uredili svoje vedenje oziroma ravnanje ter zlasti svoj odnos do dela.

Čeprav se OMRD za izrek ukrepa izključitve odloča le v skrajnem primeru, so v letu dni njihovega obstoja devetnajst delavcem izrekli ukrep prenehanja delovnega razmerja. Največkrat so se za izrek tega ukrepa odločili člani OMRD v TOZD PI, od ostalih pa le še v TOZD FI in DS SSP.

Poglejmo kakšni so bili vzroki izključitve. Največkrat, kar v enajstih primerih, je bil delavec izrečen ukrep izključitve zaradi ponavljanja oziroma dolgotrajnih, neopravičenih izostankov z dela; v enem primeru se je tej kršitvi pridružil tudi ponarejanje kartic in v enem primeru protipravna prisvojitve materiala. V dveh primerih je bil ukrep izključitve izrečen zaradi protipravne prisvojitve materiala iz delovne organizacije, v štirih primerih pa zaradi ponavljanja oziroma zaradi trajne vinjenosti na delovnem mestu, ki je bila povezana še z neopravičenimi izostanki z dela. Skupno je moralo oditi devetnajst delavcev. Številka sicer ni velika, a kljub temu je vredna razmisleka.

Jana Khalil

POSVETOVANJE

O cevnih agregatih

PO ŽE USTALJENI NAVADI ORGANIZIRA ZDRUŽENJE JUGOSLOVANSKEGA ELEKTROGOSPODARSTVA V PRESLEDKIH PO NEKAJ LET POSVETOVANJA O OZJIH PODROČJIH ELEKTROENERGETIKE. TAKO SO BILA ZA LITOSTROJ IZREDNO ZANIMIVA POSVETOVANJA O ČRPALNIH HIDROELEKTRARNAH LETA 1968 V RADENCIH IN LETA 1974 V SPLITU TER LETOSNJE POSVETOVANJE O HIDROELEKTRARNAH S CEVNIMI AGREGATI, KI JE TRAJALO OD 5. DO 7. APRILA V NOVI GORICI, GOSTITELJ PA SO BILE SOSKE ELEKTRARNE.

V Novi Gorici se je zbrala družba okrog 100 najvidnejših strokovnjakov iz elektrogospodarskih podjetij, tehničnih fakultet ter strojne in elektro industrije, da se seznanijo z današnjim stanjem razvoja cevni agregatov v svetu in doma ter sprejmejo sklepe, kako bi pospešili uporabo te vrste agregatov v Jugoslaviji.

LITOSTROJ z velikim zanimanjem spremlja ne samo razvoj cevni turbin, temveč si tudi prizadeva, da se usposobi za proizvodnjo te vrste turbin vse do velikih razsežnosti in moči. Znano je, da ima našo prvo cevno turbino za 450 kW v obratovanju HE SAVA v Kranju že blizu 10 let in da smo pred približno dvema letoma prišli do kar lepe reference s cevno turbino za 4100 kW v HE AJBA na Soči. Sedaj si prizadevamo dobiti naročilo za skoraj desetkrat močnejše turbine HE ČAKOVEC in se vključujemo v razgovore za HE ĐERDAP II, kjer bo na naši strani obratovalo 8 cevni turbin s premerom gonilnika 7,5 m.

Zato je razumljivo, da se je LITOSTROJ udeležil posveta z močnim zastopstvom in zelo vidno posegel v njegov potek tako z referenti kot z udeležbo v razpravi. Prispevali smo tri referate, ki so obravnavali konstrukcijske posebnosti cevni turbin (A. Brčar), predhodne pogoje in vprašanja regulacije (V. Jordan v koavtorstvu s profesorji Instituta strojne fakultete iz Beograda) ter osnovna vprašanja pri projektiranju upravljalnega sistema (S. Rakčević). Inštitut za turbinske stroje nas je v referatu seznanil z možnostmi uporabe cevne turbine kot reverzibilne črpalke (L. Bizjak). Da bi se nekoliko približali RADE KONČARJU, ki je prispeval kar 8 referatov, bi bilo potrebno, da bi LITOSTROJ in INSTITUT pripravila še več referatov. Predvsem pa je škoda, da nismo pripravili, saj je naša zunanja montaža v zvezi s HE ČAKOVEC in ĐERDAP II vprašanje že dosti nadrobno preštudirala. Naši poročevalci so v razgreti razpravi temeljito opravili z nekaterimi nasprotnimi stališči, ki so jih imeli redki posamezniki, tako da je LITOSTROJ kljub temu napravil zelo močan vtis.

Iz razprave predstavnikov LITOSTROJA je treba omeniti tudi kritiko na račun našega elektrogospodarstva kot celote, ki do domačih proizvajalcev opreme nima vedno zdravega stališča. Dogaaja se, da nam odrekajo možnost prevzema tega ali onega naročila, češ da nimamo referenc, hkrati pa nam ne omogočajo, da bi si jih pridobili. Kdo naj domači industriji pomaga do izkušenj, če ne domači kupec?! V vseh glavah to spoznanje še ni dozorelo.

Posvetovanje je dodobra osvetlilo vso pestrost strokovnih vprašanj, ki jih prinašajo cevni agregati in tudi ugotovilo sposobnost domače industrije, da se še učinkoviteje spoprime z razvojem te vrste strojev. Sprejeti so bili sklepi, katerih izvajanje bo zagotovilo rešitev vse zahtevne raziskovalne in razvojne problematike ter omogočilo našemu elektrogospodarstvu širšo uporabo cevni agregatov, za katero obstajajo številne možnosti na naših rekah z manjšimi padci. V osnutku sklepov je za LITOSTROJ posebno zanimiv tisti, s katerim se elektrogospodarstvo Jugoslavije obvezuje, da

bo s koordiniranim nastopom posameznih podjetij sistematsko privedla domačo industrijo do pridobitve potrebnih referenc. V redakcijski komisiji, ki bo oblikovala končno besedilo sklepov, smo si proizvajalci zagotovili močno zastopstvo, da ne bi izostal omenjeni, za nas izredno važen sklep.

V okvir posvetovanja so si udeleženci ogledali našo cevno turbino v HE AJBA, ki ima do sedaj za sabo 2000 ur obratovanja. V HE DOPLAR, ki so si jo udeleženci ogledali zatem, pa je ISKRA razstavila svoj zadnji inovacijski dosežek s področja opreme za hidroelektrarne — svoj elektronski turbinski regulator, in zbranim strokovnjakom obrazložila njegovo delovanje. Isto je napravil LITOSTROJ za svojo pripadajočo upravljalno elektrohidravlično enoto in sicer na osnovi iheme.

Ob zaključku izrekamo združenemu Jugoslovanskemu elektrogospodarstvu globoko zahvalo za trud z organizacijo zelo uspelega strokovnega posvetovanja. Enako zahvalo smo dolžni Soškim elektrarnam kot gostitelju še posebno zato, ker so nam domačim proizvajalcem omogočile, da smo širšemu stro-

Delovno predsedstvo posvetovanja (foto Peter Falatov)

kovnemu krogu predstavili svoje možnosti, na družabnem večeru učinkovito zgladili še preostala strokovna nasprotovanja

iz zagnane razprave, se medsebojno dodobra spoznali in razšli kot prijatelji.

L. Solc

Uspešna seja mladih

Na zadnji redni seji, ki jo je imel aktiv mladih komunistov v osnovni organizaciji Zveze komunistov delovne skupnosti skupnih služb podjetja 8. 4. 1977, so člani obravnavali poročilo o tekmovanju mladih Šiškarjev in poročilo o štipendistih v naši delovni organizaciji.

Pri prvi točki so ugotovili, da je bilo vključevanje v tekmovanja v letošnjem letu neprimerno boljše kot prejšnja leta. Pri tem pa ne smemo prezreti, da je aktivnost mladih iz leta v leto večja, kar kažejo tudi rezultati, doseženi na raznih področjih. Ker pa na takih in podobnih tekmovanjih še vedno ni dovolj aktivnih mladink, je aktiv mladih komunistov apeliral na osnovno organizacijo ZSM SSP, da jih poskuša pritegniti čim več.

V nadaljevanju se je, kjer so obravnavali poročilo o štipendistih, so ugotovili, da je v Litostroju dobro urejeno vprašanje

izobraževanja. Mladi imajo možnost do plačanega študijskega dopusta in povrnitve stroškov izobraževanja.

Pri tem pa ne smemo pozabiti na cilje kadrovske politike, ki stremijo za tem, da se vrste tistih, ki se ali pa se želijo šolati, še povečajo, kadri pa naj se izobražujejo predvsem za tista delovna področja, ki že ali pa bodo predstavljala deficitirana delovna mesta.

Prav gotovo je izobraževanje naših delavcev iz neposredne proizvodnje eno pomembnih vprašanj, pri katerem se srečujemo. Prav ti delavci se šolajo za po-

klice, ki jih bodo kasneje opravljali izven neposredne proizvodnje. Aktiv mladih komunistov je pri tem opozoril, da taka vrsta izobraževanja ne vodi k ciljem kadrovske politike, katere moramo upoštevati pri vsakdanjem delu.

Člani Zveze komunistov so se dotaknili še članka v zadnji številki časopisa Litostroj, ki med drugim govori o problemih mladiv OO ZK v TOZD FI. Pereča vprašanja mladih v TOZD FI so obravnavali na problemski konferenci v osnovni organizaciji.

Aktiv mladih komunistov je bil mnenja, da taka konferenca zasluži pohvalo, vendar ob sklicu ni bila dobro pripravljena, kar je razvidno iz članka v našem časopisu.

Aktiv mladih komunistov meni, da jim je manjkala najbistvenjša razlaga o nekaterih vprašanjih. Razvidno je bilo tudi, da so mladi v osnovni organizaciji ZSMS TOZD finalni izdelki premalo informirani, kar pa je ver-

jetno vzrok v tem, da ne berejo sklepov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij na nivoju delovne organizacije Litostroj.

Kljub vsemu pa OO ZSMS TOZD FI zasluži pohvale, saj je ena prvih, ki je tako konferenco organizirala in jo dokaj uspešno tudi izvedla.

Take in podobne konference bi bilo prav gotovo potrebno sklicati tudi po ostalih osnovnih organizacijah Zveze socialistične mladine v naši delovni organizaciji, kajti le na tak način se lahko mlad delavec seznanil in pogovoril o nekaterih perečih problemih.

Aktiv mladih komunistov skupnih služb podjetja je bil mnenja, da je potrebno ponovno pregledati v vrstah ZSMS članstvo in sposobne mladince in mladinke, ki so se že izkazali s svojim delom ter jih predlagati za sprejem v vrste komunistov. Nedavno tega je bilo na eni izmed sej osnovne organizacije ZSMS SSP že zapisano, da sprejemanje mladih v Zvezo komunistov ne sme biti enkratna akcija, temveč stalen proces.

S. Mrkun

Meritve

Verjetno ste že opazili, da se v naši delovni organizaciji v zadnjem času pojavljajo neznani ljudje, ki z raznimi instrumenti opravljajo meritve. Škušal vam bom pojasniti, kdo so ti ljudje in kakšna je njihova naloga.

V delovni organizaciji smo se dogovorili, da moramo opraviti meritve ekoloških pogojev dela v tem letu, vendar smo postavljeni rok že malo prekoračili. K tem obveznim meritvam pa smo dodali še neobvezni del meritev, ki pa je za določitev stopnje težavnosti nujno potreben.

Mnogo delavcev se sprašuje, kaj merimo in ali bodo rezultati teh meritev vplivali na višino težavnostnega dodatka.

Ekološke meritve, ki smo jih dolžni izvršiti, obsegajo:

1. meritve mikroklima:
 - temperatura zraka (zimski in letni);
 - relativna vlažnost zraka;
 - hitrost gibanja zraka (prepih);
 - toplotna sevanja;
2. meritev nivoja hrupa in vibracij;
3. meritev in analiza prahu;
4. meritev osvetljenosti (naravna in umetna osvetljenost);
5. meritev kemijskih škodljivosti v zraku;

tem meritvam pa smo dodali še:

a) Opis faz dela za predstavnike posameznih kategorij delovnih mest, katere so izvajali naši tehnologi. Ti so izvršili tudi meritve študije časa.

niško pregledan, nato testiran za fizično obremenitev na ergometru, študentke višje šole za zdravstvene delavce pa jim merijo pulz na samem delovnem mestu. Teh delavcev oziroma delovnih mest je okoli 180.

Meritve niso samo enkratne, ker bi ne pokazale dejanskega stanja, zato jih je bilo treba ponavljati.

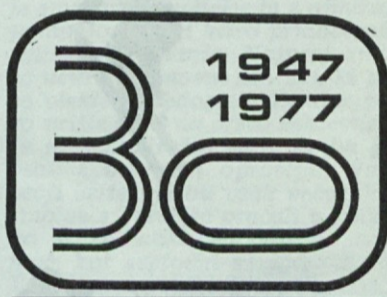

Ena izmed študentk šole za višje medicinske sestre meri pulz pri reprezentantu meritvenih delovnih mest

Večina delavcev meritve obravnavajo dokaj normalno, nekaterim pa se zde nepotrebno zlo. Toda, če hočemo ugotoviti dejansko stanje naših delovnih pogojev v celotni delovni organizaciji, so nujne. Na osnovi teh meritev bomo lahko iskali vzroke za težave, ki jih imamo na področju delovnih pogojev. Hočemo pa tudi ugotoviti, ali so delovna mesta, na katerih je povečana nevarnost za poškodbe oziroma obolenja, pravilno ocenjena.

Veliko dela v zvezi s temi meritvami smo opravili sami v delovni organizaciji, glavno nalogo pri tem pa ima Zavod za zdravstveno varstvo Maribor, ki bo moral dati rezultate in ocene vseh teh meritev.

ing. Ivan Šavor

ZAHVALA

Delovnemu kolektivu Litostroja lepa hvala za sožalje in tako lep venec, ki ste ga kot zadnji pozdrav položili na grob mojega pokojnega moža, inž. Pere Lukiniča.

Lidija Lukinič Zagreb

Glasilno delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5500 izvodov — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukoslav Živkovič, Leopold Solc, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Stražišar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, Ivan Elikan. Glavni in odgovorni urednik Ivan Elikan, tehnični urednik Ester Lampič. Telefon uredništva 56-021 (h. c.) interna 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiskarna LJUBLJANA 1976

SORICA 77 ● SORICA 77 ● SORICA 77 ● SORICA 77 ● SORICA 77

Kot po navadi?

Soriška planina je že petnajsto leto gostitelj vseh, ki jim v Litostroju smučanje kaj pomeni, ki se jim v žilah pretaka tudi nekaj tekmovalne krvi.

Pričakala jih je snežno bela tam za Robom — nedotaknjena lepota, obsijana s toplim pomladnim soncem. Letos je sicer Eol poskrbel za čudovit uvodni dan in manj za veličastni zaključek, vendar mokri blagoslov zimskega praznika ni pokvaril.

KJE SO TISTE STEZICE

Z nekako žalostjo v srcu so opazovali prekaljeni borci — veterani tovarniških tekem — ves turistično tekmovalni cirkus na planini, ki so jo včasih upravljeno imeli za svojo. Misli so se nehote vračale nazaj, v čase, ko na planini še ni bilo parkirnih prostorov in žičnic, ko je bilo treba dve, tri ure ali več, težko otovorjenih hrbtov pošteno garati po mokrem in udirajočem se snegu navkreber do toplega kotička ob leščerbi. Prav potihlo so oživljali prijetne spomine na čudovite dni enkratnega tovarništva, ko je kočja za tri dni zaživela kot prijeten dom ene same družine.

Samo slabih deset let je minilo od takrat in vendar se je veliko spremenilo. Ne le to, da se na planino pripelješ prav do kočje, najbrž se je nekaj obrnilo tudi v nas samih...

SKAČE, MARKO, SKAČE...

Letošnja izredno uspešna Planica je vzpodbudila priznane litostrojske strokovnjake, da so še posebno skrbno pripravili skakalnico, jo konzervirali in pognojili s snežnim cementom iz uvoza in domačim nitromonkalom, vse v želji leteti globlje, višje, dlje. Kljub natančnim meritvam in izračunom krivulje leta je bilo treba »kucelj« še dodobra preskusiti tudi s človeškim materialom.

Kot nalašč so se pod soriško velikanko nepričakovano pojavili na Sorici sicer še več ali manj nepoznani »hot-dogerji« v kratkih majicah, kar se za vroče pse spodobi. Po hitrem postopku so osuplim gledalcem servirali nekejak akrobacij v zraku. Z manj znanimi amaterji, ki so se za mojstri stroke spuščali po prepadnem zaletišču, se je mati usoda različno polgrala, vsi pa so jo precej poceni odnesli.

Letalnica je preizkušnjo dobro prestala in ozaljšana kakor nevesta pričakala množico tekmovalcev. Med njimi je nedvomno izstopal »mlajši mladoletnik«, ki si je ob »sijajno izvedenem« dvojnem ritbergerju dodobra pretresel ne več rosnu mlade kosti.

Kandidati za dobro uvrstitvev v kombinaciji pa so že v tej prvi panogi začeli zvso močjo. Letos si Marjan ni pustil blizu in je tako izpral lanski madež, ko je bil šele tretji. Toda na Tineta res nihče ni računjal, čeprav je pripeljal na planino originalne skakalne hikorice še predvojnje kvalitete. Oba Janeza med prvimi — kot po navadi in Lojze spet pred Brankom. Ob okrepljeni EPP bradača Frana in ob živahnem ploskanju cicibanov, čebelic, pionirjev in pionirk, ki so že končali svoja tekmovanja v veleslalomu, je prva tretjina dala naslednje rezultate:

1. Marjan Klemen, IRRP	35,5
2. Valentin Zagar, Servis	34,5
3. Janez Hafner, SSP	34,0
4. Janez Kalan, PI	33,0
5. Alojz Rupnik, FI	32,5
6. Branko Sršen, FI	32,0

ŠTRIDESET TEKAČEV

se je zvrstilo v lepo pripravljeno smučino, ki jo je v dokaj garaškem slogu zaokrožil med vzhodnim in zahodnim obronkom planine traser Lojze. Gledalci na startu in cilju so se drli kot srake in skoraj prevpili neutrudnega

EPP — reporterja, ki je s svojim programom vlival novih moči v okončine tekmovalcev in jih pospremljal v drugi krog. Presneto zares je šlo in mrak je že lezel med smreke, ko je na cilj kot zadnji udeleženec panoge pripohala najmlajša — Zlata. Ko je sodniška komisija izračunala rezultate, je lahko samo ugotovila: »Nič nepričakovanega, brez presenečenj!« in dala v javnost naslednje rezultate:

Tek moških — 2 kroga:

1. Branko Sršen, FI	16.11.68
2. Andrej Grom, PI	16.55.41
3. Vlado Sazonov, FI	16.58.46
4. Alojz Rupnik, FI	17.09.16
5. Marjan Klemen, IRRP	17.42.85
6. Janez Kalan, PI	18.06.97

Tek žensk — 1 krog na isti progi:

1. Mira Šček, PI	10.51.61
2. Irena Kosmač, SSP	11.38.99
3. Silva Jarc, IRRP	11.44.04
4. Marija Oberstar, SSP	11.48.68
5. Boža Šoba, IRRP	13.49.33
6. Zlata Peček, SSP	14.58.94

Ali menite, da je kdo od štiridesetih tekel z navadnimi smučmi kot pred petnajstimi leti še vsi? Niti eden, le mazali so vsi, nekateri bolj mastno, drugi bolj rahlo. Oznojili pa so se pošteno, tako da se je čajček na cilju iz rok tete Mare prilegel kot le kaj.

ODPRTA NOČ IN DAN NA SORICI SO SLALOMA VRATA

bi lahko prosto po Prešernu zapeli za zadnje zime, ko je bila planina prizorišče več kot sto tekmovalcev v posamezni sezoni. Tista planina, ki so jo Litostrojčani odkrili pred dvajsetimi leti, planina s snegom, če ga nikjer drugje ni bilo. Ali je kaj čudnega, če se na njej zbira sam vrh jugoslovanskega alpskega smučanja? In seveda Litostroja! Toda med turističnimi poročili Soriške planine RTV in časopisi sploh ne omenjajo.

V nedeljo — že v zgodnjih jutranjih urah, ko se sonce še ni izmotalo iz svojih tančic, so že skrivnostno peli plinski gorilniki po sobah. »Psst peglamo!«

Proga, ki jo je za veleslalom kot zadnjo panogo tekmovalnja zakoličil znani trener tovariš

Gartner iz Železnikov, je bila resnično dobro pripravljena (kjer odpove narava, priskoči na pomoč kemija; to bodo rasle pogačice in arnika!). Pa tudi dolga in zvita je bila dovolj, da je vsakomur nudila priložnost pokazati, kaj zna.

Prve so se zapodile med vrtica dekleta — malo nižje sicer, vendar dovolj daleč, da je bilo treba stisniti kolena. Silva je zmagala superiorno in v velikem slogu, sicer pa so bile udeležence precej izenačene. Zlata moramo priporočiti več pazljivosti, da ne bo ob dobri vožnji ostajala brez uvrstitve.

Takle je bil vrstni red:

1. Silva Jarc, IRRP	57,31
2. Marija Oberstar, SSP	1.03.04
3. Mira Šček, PI	1.05.36
4. Vika Miklavčič, SSP	1.09.67
5. Boža Šoba, IRRP	1.10.36
6. Irena Kosmač, SSP	1.31.84

Za dekletki so zavijugali fantje. »Saj to je prehuda!« se je začudila gledalka Magda, ko je gledala obraz za obrazom, ki so v divjem naletu švigali mimo nje. »O, seveda — kot za svetovni pokal,« ji je prijazno razložil od prejšnjega dne v hrbtišču nategnjeni vodja tekmovalja — danes kontrolor pri kritičnih vrtačih:

In rezultati? Brez posebnega presenečenja: prav na vrhu gneča »starih dobrih znancev«, uvrstitev štirih mladih v prvo deseterico in nekaterih veteranov v tisti del, ki ga osvetljuje olimpijsko geslo: važno je sodelovati...

Elektronske naprave Benedičičevega Tončka so dale za prvo osmerico tele čase:

1. Branko Sršen, PI	1.02.88
2. Janez Kalan, PI	1.03.40
3. Janez Hafner, SSP	1.03.54
4. Marjan Klemen, IRRP	1.05.19
5. Dušan Škarabot, FI	1.05.75
6. Janez Lampič, FI	1.05.80
7. Branko Škoflek, SER.	1.06.27
8. Lojze Rupnik, FI	1.06.40

Posebej so tekmovali učenci ICL. Proga je bila morda zanje pretežka, toda opazovalci smo pričakovali kljub temu več borbenosti med mladimi.

Uvrstitve:

1. Bojan Marinček	1.09.51
2. Franc Černe	1.14.46
3. Hinko Košir	1.14.96
4. Rajko Koritnik	1.15.13
5. Tine Babnik	1.15.29

ZLATA SMUČKA 77 — SRŠEN

Slab začetek, dober konec — bi lahko rekli za zmagovalca v kombinaciji Branka Sršena, ki je naslov najboljšega osvojil že petič zapored. Tesno za njim je veteran Marjan Klemen in kdo ve, kaj pripravlja za prihodnje leto, za svoj jubilejni petnajsti nastop.

Da bo šlo čim dlje

Tovariš, bili ste opazovani!

Hopla, to pa bo

Pokal menjal varuha

Zlata smučka 77

Silvi gre, na smeh

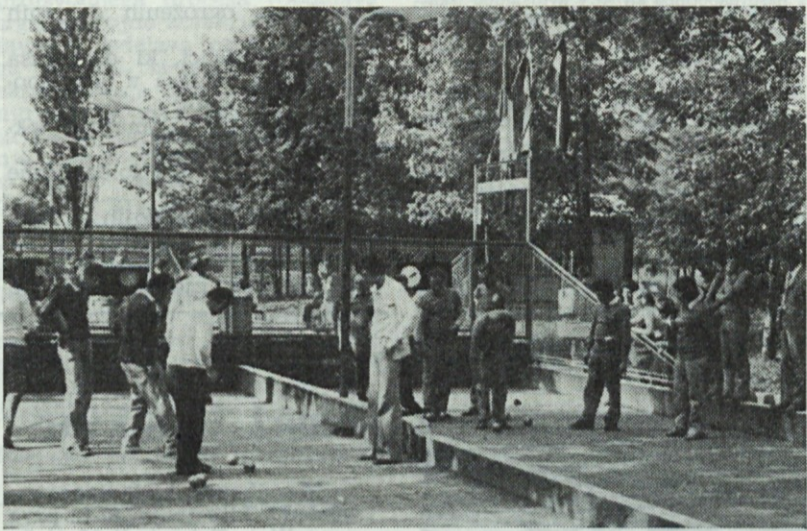
V znamenju balinarskih krogel

V sredo 30. marca so se sestali balinarji Balinarske sekcije Litostroj na rednem letnem občnem zboru.

Na začetku so člani pozdravili tovariš Sabol v imenu sindikata, tovariš Nadlišek v imenu delavskega sveta in tovariš Tertnik v imenu komisije za šport in rekreacijo pri konferenci sindikata. Udeležila se ga je tudi večina starih članov, zato je potekal v prav prijetnem vzdušju.

V poročilu o delu v lanskem letu se je predsednik BS Janko Fonda dotaknil dveh zelo perečih problemov, s katerima se srečuje sekcija pri svojem delu. To sta pokritje dveh stez balinišča in ureditve sanitarij. S tema problemoma se člani že dolgo srečujejo, povzročata pa tudi veliko nejevoljo. Balinanje je možno le ob lepem vremenu, pokritje steze pa je iz leta v leto dražje. Prav zato so ponovno izrazili nejevoljo, ker nismo že pred leti vložili denarja v ta namen, temveč smo ga vložili v druge namene, za katere ne moremo trdit, da so bili tako nujni. Podoben problem je tudi s sanitarijami, saj je delavska restavracija ob nedeljah zaprta, ob teh dneh pa pride na balinišče veliko članov s svojimi družinami. Pomagati pa si morajo kakor vejo in znajo.

Delo balinarske sekcije LITOSTROJ v letu 1976 in naloge za leto 1977 (Poročilo posredoval Janko Fonda).

Posnetek je z mednarodnega turnirja v balinanju, ki je bil ob obletnici Litostroja v septembru 1976. Na sliki so tekmovalci iz Uljanika iz Pule skupaj z našimi

Nato smo se srečali na mednarodnem turnirju v RONKI (Italija), kjer smo visoko dosegli vidnejši uspeh, in sicer 3. mesto. Turnir na Jesenicah nam je prinesel šele 11. mesto. Udeležili smo se tekmovanja za pokal Gorenjske, kjer smo zmagali v zelo močni konkurenci.

Tudi na tekmovanju v okviru iger ZPS smo dosegli viden uspeh. Zasedli smo visoko mesto in s tem prispevali, da je Litostroj v končni uvrstitvi osvojil I. mesto. Bili smo organizatorji občinskega in republiškega tekmovanja invalidov in upokojencev, kjer smo z ustrezno ekipo zasedli 4. mesto.

Balinarska sekcija je organizirala tudi občasna TRIM tekmovanja. S svojo aktivnostjo skrbi za vsakodnevno popoldansko rekreacijo delavcev naše delovne organizacije in naših upokojencev.

PROGRAM DELA BSK LITOSTROJ ZA SEZONO 1977

1. Oživitvi je potrebno že začeto akcijo za pokritje dveh stez balinišča (večkratni sklep IO OS Litostroj).
2. Nujno je, da se na edinem rekreacijskem prostoru uredi sanitarije, kar je pogoj normalnega dela te sekcije.
3. Skrbeli bomo za ureditev parka in okoliša.
4. Cilj naših prizadevanj na tem področju naj bo delovno in življenjsko okolje, kjer se bo delavec počutil samozavestnega in sproščenega. Naše vodilo naj bo: izboljševati zdravstveno stanje, telesne in duševne sposobnosti zaposlenih delavcev naše DO.

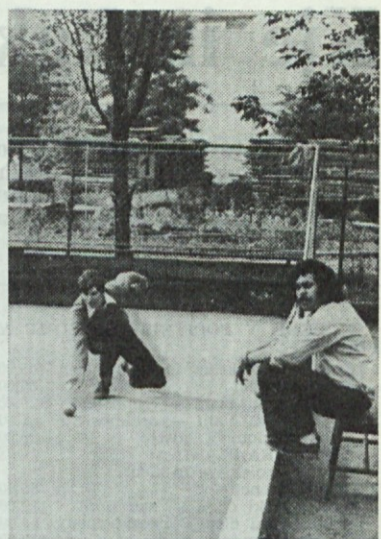
Z uresničevanjem teh ciljev bomo prispevali k oblikovanju socialistične osebnosti ter k bogatejšemu in vestnejšemu življenju delovnih ljudi. Ta vrst športne rekreacije naj temelji na konceptu množičnosti, in sicer kot športno rekreacijska dejavnost delavcev ter športno rekreacijski tekmovalni sistem.

Izdelati moramo osnutek statuta športnega društva Litostroj, tako da ta telesnokulturna organizacija dobi tudi formalno pravno veljavo v okviru DO in občine. Sestaviti moramo program dela, kateremu naj bo podlaga množičnost. Izšolati je treba kadre za športno rekreacijo v naši DO.

5. Dolžnost in pravica nas vseh skupaj je skrbeti za vzdrževanje, lep in kulturni videz objektov za rekreacijo. V okviru naše DO smo premalo naredili na področju telesne kulture. V okviru tozdov je potrebno združevati sredstva za izvajanje in razvijanje vseh prioritarnih telesno kulturnih objektov. Le tako lahko nudimo našemu delavcu prepotrebni prostor za sprostitvev po napornem delu.

6. V letu 1976 smo s požrtvovalnim delom posameznikov končno uredili prepotrebni klubski prostor. Tu gre zasluga peščici tovarišev, ki so s svojim delom dokazali, da še vedno tli že malo pozabljeno udarniško načelo.

7. Ker trdimo, da mora rekreacija postati sestavni del vsakodnevne delavčevega življenja in da bi to ne ostala samo fraza, moramo storiti več kot doslej. Stori-li pa bomo samo tedaj, ko bomo prisluhnilli reku:

Litostrojčan Marjan Horvat v svojem elementu

»DELO — REKREACIJA!«

Za tem je podal poročilo še predsednik nadzornega odbora Jože Tomažin in blagajnik Drago Svetličič.

Ob koncu sestanka so dali člani BS razrešnico staremu odboru in izvolili novi odbor. Tako so člani novega nadzornega in izvršnega odbora:

Vinko Klemenčič, Marjan Horvat, Jože Tomažin, Franc Bukovec, Ivan Švaga, Stevo Popovič, Dodek in Janko Fonda.

Za požrtvovalno delo pri Balinarski sekciji pa so dobili skromna priznanja najzaslužnejši člani: Marjan Horvat, Drago Svetličič, Janko Fonda in Karel Roudi.

PREGLED AKTIVNOSTI v letu 1976

Sportna sekcija balinarjev LITOSTROJ ima stalno registriranih preko 60 članov, več sto članov sindikata pa se občasno rekreira v prostem času.

Sekcija je v obdobju tekmovalnega leta 1976 organizirala mnoga tekmovanja in razne oblike rekreacije.

1. Tekmovanje četvork v I. ligi — Ljubljanski

a) V sezoni 1975 — 1976 na 10. mestu. b) V sezoni 1976—1977 po jesenskem delu na 2. mestu v prvi — Ljubljanski ligi.

2. Tekmovanje parov Prvenstva Ljubljane se je udeležil samo en par BSK Litostroj (Horvat—Roudi), ki je zasedel 8. mesto in se tako uvrstil na republiško prvenstvo. Na republiškem prvenstvu v Radovljici je par zasedel 7. mesto, kar ga je vodilo na državno prvenstvo v TIVAT (Črna gora), tam pa je zaradi nezkušenosti zasedel le 14. mesto. Kljub temu je to do sedaj naš največji uspeh.

3. Tekmovanja posameznikov se je udeležilo 5 tekmovalcev.

4. Prijateljska tekmovanja V letu 1976 so se naši balinarji pomerili na 6 turnirjih in dosegli zelo dobre rezultate:

— Na turnirju v počastitev dneva mladosti v Mariboru so tretjič zapored osvojili 1. mesto in s tem dobili prehodni pokal v trajno last.

— Na mednarodnem turnirju v Postojni smo zasedli 4. mesto.

● SORICA 77 ● SORICA 77 ● SORICA 77 ● SORICA 77 ● SORICA 77 ● SORICA 77 ● SORICA 77 ●

Oj, kako je dolga pot

Vrstni red moških je bil torej:

	točke
1. Branko Sršek, FI	8
2. Marjan Klemen, IRRP	10
3. Janez Kalan, PI	12
4. Alojz Rupnik, FI	17
5. Janez Hafner, SSP	22
6. Vlado Sazonov, FI	28

Pri ženskah je Mira Šček kljub enakemu številu točk pred mlajšo Silvo Jarc bila prva tudi letos. Brez kolajne seveda ni ostala Marija, saj njena borbenost prehaja že v legendo. Irena je bila četrta, Boža pa peta. Tudi to je uspeh, upamo pa, da se bo drugo leto število ženskih tekmovalk vsaj podvojilo.

EKIPNI PRVAK — TOZD PI

Mira Šček, Andrej Grom in Janez Kalan — TOZD PI so priborili prehodni pokal za ekipno zmago; zadnji dve leti so ga krepko držali v rokah finalisti — letos tretji. Morda pa vsaj to rahlo diši po presenečenju in demantira naslov članka. Drugi je bil SSP, četrti pa IRRP.

IN POTEM...

Zdravnik ETA je letos ostal brez dela. Še največ je imel opraviti z iskanjem svojega nahrbtnika, ki mu ga je neodgovorni pomočnik odnesel na start veleslalomu, prav pod vrh Lajnarja.

Z razglasitvijo rezultatov in žrebanjem nagrad se je iztekla filmski trak XV. srečanja smučarjev na Soriški planini.

Nepozabni dnevi na Soriški planini

Končno je tudi naš 2. d prišel na vrsto za enotedensko smučarjevo na Soriški planini.

Ko smo v soboto prišli na Soriško planino, smo si najprej temeljito ogledali obe koč z okolič, odšli na kosilo in potem nestrpno čakali na delitev opreme. Imel sem smolo, ker sem dobil premajhne pancrjev, a sem tudi to prebolel, saj sem kmalu spoznal, da je mogoče tudi s premajhnimi pancrji izvrstno smučati.

Popoldne smo se vsi zbrali na bližnjem griču in vsak se je moral spustiti po snegu navzdol. Na osnovi tega, kaj si pokazal med svojo vratolomno vožnjo, so nas razvrstili v tri skupine. Zatem

je vsaka skupina začela s prvimi vajami.

Drugi dan smo dobili že svoje smučarske učitelje in z njihovo pomočjo smo si hitro pridobivali smučarsko znanje. Najprej smo se učili najosnovnejših vaj, ki so se vlekli v nedogled. Vendar pa so prišle nato na vrsto zahtevnejše in zanimivejše vaje, ki jih je vsak z veseljem opravljal. Največji užitek je bil vsak večer, ko smo se s smučiči vračali v kočo, ko si se lahko zapodil na vso moč, kot svetovni smučarski as. Toda kmalu si ugotovil, da ti do tega manjka še veliko.

Najprej smo spravili svojo opremo v klet in nato odšli na čaj. Potem smo imeli razna predavanja in razgovore o nevarnostih v gorah, pa o smučarskih mažah, sledil je večer s tovarišem direktorjem, predavanja ob diapozitivih itd.

Ko smo izvedeli, da bo predzadnji dan bivanja na Soriški planini za vse učence smučarsko tekmovanje, smo se začeli pripravljati nanj in še bolj vaditi. Odšli smo celo na vlečnico, vendar je bilo prvič dokaj hudo priti nazaj v dolino. Kasneje smo se vlečnice tako navadili, da se skoraj nismo hoteli ločiti od nje.

Na dan tekmovanja smo dobili štartne številke in se podali na štart. Startal sem šestindvajseti in na svoje veliko presenečenje zasedel prvo mesto v svoji drugi skupini. To je bilo zame nepozabno doživetje, če pomislim, da prej še nikoli nisem stal na smučeh.

Komaj smo se vživeli v življenje v gorah in v naravne lepote, smo se že morali vrniti v Ljubljano. Vračali smo se s spoznanjem, da se je vsake stvari pametno naučiti in da imajo prav tisti, ki vsaj enkrat mesečno zahajajo v naše prelepe gore.

Zmagovalec v akciji

Kljub jubilejem in slavnostnemu obeležju je tudi to zadnje dejanje minilo le ob spremni besedi dolgoletnih organizatorjev in tehničnih sodelavcev srečanja, torej: skoraj kot po navadi.

Toda — se je film res iztekkel in je srečanje končano?

Se vam ne zdi, prijatelji, da je ostalo v srcu sonca, smeha in dobre volje tudi za kako kasnejšo megleno uro razpoloženja?

Povečali bomo proizvodnjo TTS

VSE VEČ GOVORIMO O RAZŠIRITVI PROIZVODNEGA PROGRAMA TRANSPORTNIH VOZIL — VILICARJEV, MOBILNIH DVIGAL IN AVTODVIGAL. ZA RAZŠIRITEV TE PROIZVODNJE JE BILO DO ZDAJ STORJENIH VEČ POMEMBNIH KORAKOV. NACRTI POČASI POSTAJAJO STVARNOST.

V gradivu za devetindvajseto sejo zboru združenega in družbenopolitičnega zbora Skupščine mesta Ljubljana so bile postavljene smernice za uresničevanje programa družbenega razvoja v Ljubljani za leto 1977. Na gospodarskem področju je za industrijo med drugim zapisano, da bo Litostroj v letu 1977 skupaj z drugimi nosilci razvoja pripravil program strojegradnje za SRS. Poleg tega bo Litostroj letos iz svojega srednjeročnega programa pričel uresničevati prvo fazo razširitve proizvodnega programa talnih prevoznih sredstev v sodelovanju z Indosom. Širšo javnost je s tem na Ljubljanski televiziji že seznanil svetnik generalnega direktorja za finance, tovariš Milan Špolar. Zato moramo o tem spregovoriti tudi v našem glasilu. Novica je pomembna, saj govori o našem nadaljnjem razvoju. O tem bomo razpravljali tudi na zborih delovnih ljudi.

Za podrobnejše novice sem poprosil tovariša inženirja Jožeta Šlandra, ki dela skupaj z drugimi tovariši na investicijskem načrtu za povečanje proizvodnje industrijskih vozil:

»Dejavnost Litostroja sloni na lastni razvojni poti. Rezultat tega je vrhunska oprema na vseh področjih, ki jih obdelujemo. S široko kadrovske baze smo nosilci razvoja strojegradnje. Vse to predstavlja trdno in trajno osnovo našega razvoja.

Posodabljanje in povečanje proizvodnje sovpade v čas 30. obletnice obstoja Litostroja in v čas razvoja samoupravnih odnosov. Uvajamo načela dohodkovnih odnosov kot novo vsposodobeno za uspešno delo. Usklajevanje razvojnih dejavnosti na nekaterih področjih postavlja pred celoten kolektiv zahtevne in odgovorne naloge. Dosledna povezava tehničnega, ekonomskega, in samoupravnega razvoja lahko zagotavlja uspešno rast brez večjih problemov. Takšna izhodišča je treba upoštevati na vseh nivojih, na katerih se načrtuje naš nadaljnji razvoj.

Na osnovi ocene rastočih potreb trga, smotrnejšega proizvodnega programa, visokega nivoja razvojne dejavnosti in bogatih izkušenj dolgoletnega proizvajalca talnih transportnih sredstev smo menili, da so dozoreli pogoji za povečanje proizvodnje le-teh. Sedanja proizvodnja vilicarjev nosilnosti 3,5 do 12 Mp temelji na individualnem posamičnem načinu proizvodnje, kar povečuje stroške, vnaša motnje v planiranje in onemogoča večjo širitev proizvodnje. Misel o razširitvi proizvodnje industrijskih vozil je zorela že dalj časa, vendar do uresničitve v preteklosti izdelanih projektov iz raznih vzrokov, ni prišlo.

V okviru potrjenega razvojnega programa smo se delavci Litostroja odločili, da na osnovi kreditov povečamo proizvodnjo vilicarjev, mobilnih dvigal in avtodvigal od sedanjih 1700 t na 7300 ton letno. Investicija bo izvedena v dveh fazah. V prvi fazi, ki je deloma že realizirana, smo nabavili nove obdelovalne stroje, ki bodo omogočali razširitev proizvodnje na 3500 ton strojev in to v sedanjih prostorih obdelave in montaže. V drugem delu razvoja pa bo zgrajen poseben objekt, v katerega se bosta preselili obdelava, ki bo tu dokončno kompletirala svoj strojni park in montaža, tako da bodo končne zmogljivosti dosegle načrtovanih 7300 ton talnih transportnih vozil.

Zaradi kratkega roka — zagon proizvodnje v novem objektu je načrtovan že za leto 1979 — in zaradi celovitosti zapletenih nalog, saj gre za načrtovanje ter izvedbo investicije in pripravo

proizvodnega procesa (obdelava trga, razvojno konstrukcijska dejavnost, izdelava organizacijskega sistema, sistema planiranja, ekonomskega ocenjevanja različnih variant, pridobivanje in vzgoja kadrov in skladno vključevanje novega obrata oziroma TOZD v celovit sistem organiziranega dela v okviru DS Litostroj), smo v Litostroju osnovali posebne skupine, sestavljene iz članov iz različnih strokovnih področij. Naloga teh skupin je intenzivno skupinsko delo v sodelovanju z ostalimi strokovnimi službami v podjetju za doseg končnega cilja: do zagona proizvodnje, kar je zahtevna in odgovorna naloga. Investicijska skupina končuje izdelavo obširnega investicijskega

ga elaborata, ki ga bodo obravnavali najprej samoupravni organi v podjetju, nato pa ga bodo ti predložili v odobritev banki. Ko bo banka odobrila kredite, bomo lahko sprožili postopek za pridobitev lokacijskega dovoljenja. Novi objekt bo velik 84 × 112 metrov in bo stal na prostoru sedanjega odlagališča materiala in izdelkov med Đakovičevo ulico in objektom pločevinarne. Predvidevamo, da bomo zastavili prve lopate prihodnjega pomlad.

Investicijski načrt predvideva proizvodnjo vilicarjev z nosilnostjo 3,5 Mp, 4,5 Mp, 5 Mp, 6,3 Mp, 8 Mp, 10 Mp in 12,5 Mp v skupni količini 600 vozil letno, mobilnih dvigal nosilnosti 6 Mp in 12 Mp in avtodvigal nosilnosti 12 Mp, 20 Mp in 30 Mp v skupni količini 100 vozil letno, kar predstavlja obremen s proizvodnjo rezervnih delov in prigradnih orodij skupno vrednost skoraj 650 milijonov dinarjev letno. Proizvodne kapacitete bo mogoče z manjšimi dodatnimi vlaganji po potrebi še povečati.

Kaj pomeni garancija?

VPRAŠANJE GARANCIJE, POSEBNO ZA VELIKE OBJEKTE KOT SO ČRPALNE POSTAJE, ŽERJAVI, DIESELSKI MOTORJI, STISKALNICE, OPREMA ZA HIDROELEKTRARNE ITD., JE VELIKEGA POMENA. PRED VSEM ZA KUPCA; PRODAJALCU ALI PROIZVAJALCU PA JE LAHKO V VELIKO BREME, ČE SO NJEGOVI PROIZVODI NESOLIDNI. BESEDA GARANCIJA NAM NI NEZNANA, ČE PRAV JE TUJKA. VERJETNO PA SE BESEDE GARANCIJA V CELOTI VSI NE ZAVEDAMO DOVOLJ, POSEBNO PA NE VSEH POSLEDIC, KI SE POJAVLJAJO V GARANCIJSKI DOBI.

Največkrat je garancija zahtevana že v ponudbeni dokumentaciji in v času priprave ponudbe se moramo taki zahtevi prilagoditi. Kakor smo že v ponudbi predvideli garancijo na opremo, se moramo zavedati možnih posledic. Večji objekti, kot so hidrocentrale, imajo navadno eno do dve leti garancije. V času garancije se turbine vrtijo največkrat pod vodstvom investitorja, kar je za nas neugodno zaradi manjših napak, katere hoče investitor odstraniti, seveda s pomočjo naših strokovnjakov. Če v centrali strokovnjakov ni, potem gre vsaka, tudi manjša napaka v naše breme, odvisno tudi od poštenosti investitorja, ki včasih pretirava, ker bi lahko manjše napake odstranil sam brez večjih težav.

Brez pomena bi bilo naštevati vse možne napake, od katerih lahko pride na individualni opremi in ne samo turbinski. V LITOSTROJU pa moramo pogledati resnici v oči, saj lahko opazimo, da se prav zadnje čase vsi radi otepamo problemov v zvezi z garancijo. Garancija je stvar naše OZD. Kdo je v resnici kriv za napako? Kateri TOZD? Takšna vprašanja se vse preveč postavljajo in to v kritičnem trenutku, kadar se približuje dan izteka garancije, investitor pa išče napake na naši opremi. Prodaja je prva na udaru, od nje navadno zahtevajo pristanek na podaljšanje veljavnosti garancije. Kdo bo pristal? Kdo je kriv?

Za primer lahko omenimo centralo Kidatu I, v kateri se vrtijo naše turbine in to v veliki zadovoljstvo konzultanta in investitorja. O kvaliteti našega gonilnika in sploh »srca« turbine trdijo ne samo, da smo ga naredili v roku, pač pa tudi kvalitetno! Na žalost pa je za Kidatu I garancija dve leti in v tem času je v celoti odpadla notranja zaščitna barva v spiralah — toda v eni bolj kot drugje, kar dokazuje slabo zaščitnost spirale že v tovarni. Podaljšanje roka garancije je neizogibno, v tovarni pa še nismo uspešno

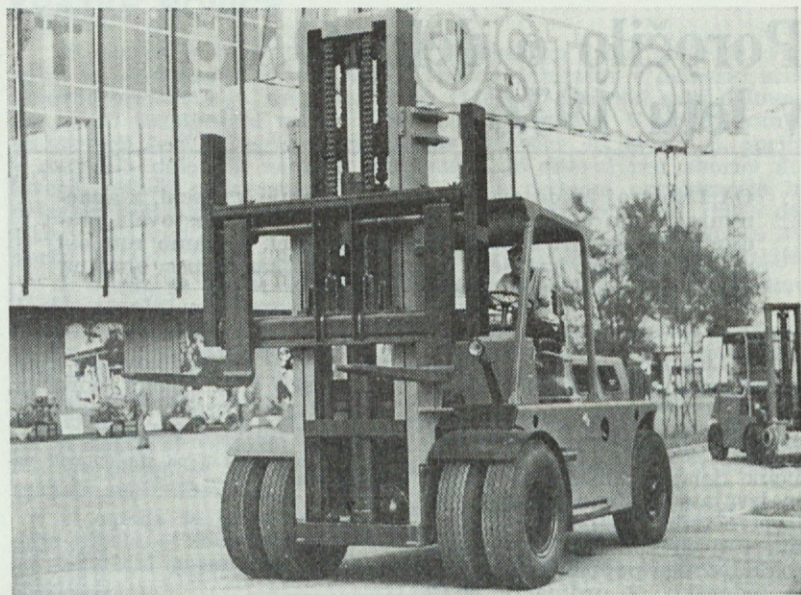
rešili načina, kako bomo na terenu uredili pomanjkljivosti. Nekdo v tovarni je kriv, iskanje opravičuje. Kupec hoče hitro in učinkovito akcijo, kar pa nam zadnje čase ne gre preveč od rok.

Nikakor ni naš namen le kritika, vendar moramo resnično nekaj storiti, saj še vedno vemo, da obstaja zunanja montaža, ki bi morala take in podobne probleme hitro reševati. Prav pa je, da poiščemo pravega krivca. Stalno moramo izboljševati naše delovanje na področju izdelave in montaže individualne

Transport krogljčnega zasuna za HE KAMBURU v Keniji

opreme. Marsikatera napaka je odstranjena že na terenski montaži, ki je, kot smo že slišali »podaljšana roka proizvodnje in notranje montaže«. Na žalost pa se pojavlja vse preveč napak popolnoma po nepotrebnem. Zavedati se moramo, da so objekti posebno naše ogleдалo in želimo si, da bi se vsi, ki delamo na njih zavedali svoje vloge ter delali tako, da bodo napake minimalne. Hitro ukrepanje je naša dolžnost, ne glede na to v katerem tozdu kdo dela. Stroški, ki nastajajo v garancijski

Dvanajsttonski vilicar

Celotna vlaganja v prvo in drugo fazo izgradnje so ocenjena na 260 milijonov dinarjev za osnovna sredstva in 100 milijonov za dodatna obratna sredstva (investicija temelji na obstoječi proizvodnji industrijskih vozil).

Investicijski elaborat izhaja iz maloserijske tehnologije in organizacije proizvodnje s poudarjeno pripravo dela. Predvidena je večja zamenljivost delov v okviru družin vilicarjev in dvigal in uveljavljanje cenejših tehnoloških rešitev, primernih za maloserijsko proizvodnjo. Montaža družine srednjih vilicarjev bo organizirana na principu montažnega traku s pretehtano tehnologijo in zaprtim sistemom delovnih mest.

V okviru montaže predvidoma ne bo postopkov mehanske obdelave.

Strojni park bodo sestavljali visoko produktivni obdelovalni stroji, ki bodo programsko in numerično krmiljeni in ob katerih bo potrebno manj delavcev. Stroji omogočajo menjavanje serij z minimalnimi izgubami, s tem pa se nacionalizira proizvodnja manjših serij in zalog. Organizacija dela mora zagotoviti skrajšanje procesa proizvodnje na 2 do 3 mesece, učinkovit obveščevalni sistem pa mora omogočiti hitro reagiranje na motnje v procesu dela. Mehanizacija rutinskih del bo omogočila, da bomo zaposlili tudi manj režijske delovne sile.

Ena najvažnejših in morda najtežjih nalog pa bo pridobivanje in usposabljanje ustreznih kadrov. Izdelati bo potrebno dober in učinkovit sistem nagrajevanja in zagotoviti njihov vpliv pri oblikovanju in snovanju novosti, ki jih to delo vedno nudi. Mnenja smo, da je le na ta način, ko delavcu nudimo strokovno rast, ga obveščamo ter vzpodbujamo pri individualnem in skupnem delu, moč doseči velike uspehe ter uspešno razviti zdrave samoupravne odnose. Cilj delavcev bodočega TOZD in članov investicijske skupine je to, da s pomočjo strokovnih služb in številnih drugih delavcev uresničijo začetno delo. Prizadevali si bomo povezati bogate izkušnje z lastnimi znanstvenimi dognanji na področju tehnologije, planiranja, vodenja proizvodnje, ekonomike in organizacije.

Pomembna je vzpostavitev ravnotežja med tehničnimi in organizacijskimi prizadevanji, še naprej moramo razvijati samoupravne odnose na eni in dohodkovne odnose na drugi strani, doseči sodelovanje tako znotraj TOZD kot tudi v okviru vse delovne organizacije, kajti le na ta način bomo dosegli boljši skupni rezultat. Nastajajoči TOZD bo zaradi specifičnosti maloserijske proizvodnje notranje morda drugače organiziran, vendar to v bistvu ne spremeni notranjega reda in odnosov.

INDOS, ki je član združenih podjetij strojegradnje, proizvaja vilicarje manjše nosilnosti — do 3 Mp. Prostorska bližina in povezava v okviru ZPS bo vodilo k sodelovanju na vseh področjih: skupna nabava, kooperacija, sodelovanje pri razvojnem in konstrukcijskem delu itd. Stiki v tej smeri so bili navezani tako, da je pred nami daljši proces dogovarjanja in usklajevanja vseh problemov, je končal tovariš Šlander.

A. N.

POPRAVEK

V mojem članku, ki je izšel v prejšnji številki časopisa z naslovom »Montirali bomo v Iraku« je prišlo v tekstu do ne-ljube napake. V stavku »Oprema sestoji iz dveh Francisovih turbin, vsaka moči 25 MW...« sem pomotoma napisal Francisove turbine, pravilno pa je Kaplanove turbine. Prizadetim se za napako opravičujem.

Ing. S. Š.

PREGOVORI

— Roka je najhitrejša in najzanesljivejša pomoč. (francoski)

— Ni neumnih poklicev, so samo neumni ljudje. (francoski)

— Čevljar lahko v tujini živi od poklica, kralj pa v izgnanstvu umre od lakote. (perzijski)

Pripoved neke vrtnice

Slišala sem, kako so se delavci Litostroja pogovarjali o nekem drevesu. Posadili so ga, negovali, občudovali in končno porli.

Nam ubogim vrtnicam se v Litostroju godi še slabše. Trideset so nas kupili v vrtnariji. Vse nas je neka tovarišica v škornjih, delovni obleki, hrapavih rok z vso ljubeznijo posadila, zalila in nas zadovoljno občudovala. Bile smo srečne. Rastemo v tovarni, za to

varno, za ljudi iz te tovarne. Res je, da lahko pade na nas žoga in nas poškoduje, ker pa je to tovarna in ne pašnik, po katerem bi se pasle koze, smo se počutile varne. Lepo smo rasle, hrapava roka neke tovarišice nas je boječe gladila.

Pa se je zgodilo. Ker je bilo mračno, nismo videle, čigava roka se je stegnila nad našo sosebo. Zagrabila jo je, izpulila ter potlačila v smrdljivi poltvinil.

Moja tovarišica je v vrečki odpotovala neznano kam. Tako je moralo oditi že več kot polovico tovarišic.

Ostala polovica posajenih pa z grozo čakamo čas, ko bomo zacvetele. Ne bojimo se prepotenih čevljev, ne bojimo se žoge. Bojimo se dišečih, negovanih in nežnih ročic, ki bodo segale po nas, nas trgale in pustile v nekaj urah oveneti v razkošni vazi. Svoje naloge, da bi s svojim cvetjem razveselile vse delavce v tovarni, ne bomo opravile.

Verjemite, da ne po naši krivdi.

Jokanju prisluškoval in napisal MIHEC

Za razvedrilo

				NIZEK ZENSKI PEVSKI GLAS	SLOT	EKVATOR	RAFINE RIJA NAFFE	LJUDSKI ODBOR
				PUŠČAVA V JUŽNI AMERIKI				
				TRAVA DRUGE KOSIJE				VRSTA TEKA
				BOR	KOSITER		METER	
				STAREŠI	VEŽA		IZUMITELJ DINAMITA	
				SRBSKI PUBL. PADEL 1914	MINERAL VODA			
				1. SLOV. IGRALKA				
ZAGROZITEV						PEVSKI ZBOR AVTON. POKR.		
PRI-LAS-TEK				DEL PRO-STORA			BARJ	
MESTO V ZA-SAVJU				SPLET			SAMO	
LITER	GOS-POD MESTO VESSR			ITALIJA	STEK REKE V NORJE	GRAFIK TUSTIN IRSKI PIANIST		
MESTO V ZRN		LJUBKOVA Z. IME		TRGOVSKI NAZIV V ZUN. TRG VIS. SOLA			JOD	DUŠK. NACION. AGENC. ZDRUŽ. TISKA
N. HEROT ANDREJ PADEL '45				VDOR SOVRA-ZNE VOJSKE				ČAROV-NICA V ODISEJI
VZK-LIK		TONSKI NAČIN		MAKED. DRAMATIK TUJE M. IME			NARODNA KNJIZNICA NIČLA	
NOVAK VINKO		POVR. OS. ZAJNEK POLJE-DELEC		FRANC. OSKI PISA-TELJ	VELIKI LOVEC (ST)	ZITNICE, SHRAMB. ZA KR-MO		
RIMSKA 1	MUSLI-MANSKA SVETA KNJIGA					TELOV. DRUŠTVO ŠPANS. MESTO		POVR-SINSKA MERA
FOSFOR	GLET SLIKO NASA VOJSKA					TVE-ZENJE	POTDI-MO (FR.)	KALIJ OBŽA-LOVANJE
OKSI-DA-CIJE								KARLO-VAC KITAJSKA GORA 5km
STAR SLO-VAN								
PRE-DLOG								TROP-SKI KUŠČAR
NORD	DELI ŽERTA							BARVA IGRAL. KART
KRAJ BLIZU LJ.		NEDE-JAVEN	TONA	NAS OTOK	KLO AMPER	KONEC POLO-TOKA	DEL BLEDA GARDNER	
OCE-NJE-VALEC						SRBOHR. II TA V ZAKO VICA	PREBI-VALKA IRANA	ARGON OGNJENIK NA SICILIJI
DEL TEDNA			OKRAS. RAST. BOG SONCA					
NEM. POLITIK 1871-1925					ŠPANIJA INDIJSKA Z. OBLEKI	DEBEL PAPIR OBAČEV ORODJE		
GLAS-BILO				STOJ	PERJE PRI REPJI		NEHŠKI PREDL. ZABA	KRZ-NENA TORBICA
MOSTOVZ, POHOL						VAL PO POTRESU AKADEM. KLUB		OTOK VIS V STAREM VEKU
	CELJE			NIZEVO ZGANJE DRUGI SAMOGL.			RADE KONČAR	ZDRUŽ. PRIZAVE (ORIGINAL) RADNJ
NAUK O GIBANJU							GLASB. INSTRU-MENT	

KRATKE NOVICE

30. marca je bila 13. redna seja delavskega sveta podjetja. Pri-sotni so obravnavali razpis rednih volitev delegatov v delavski svet delovne organizacije, delavske svete TOZD, v delavski svet delovne skupnosti in upravni odbor delovne organizacije. V nadaljevanju so sprejeli tudi sklep o sklicu zborov delavcev, ki je bil 23. aprila v različnih delovnih enotah. Obravnaval je dnevni red zborov delavcev, določil delegate delavskega sveta delovne organizacije in delegate delavskih svetov po TOZD in SSP, ki so vodili zbere delavcev. Na koncu je sprejel tudi sklep o razpisu referenduma 25. aprila, ki smo se ga udeležili vsi delavci naše delovne organizacije.

2. aprila je bil sestanek razširjene koordinacije predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodstva naše delovne organizacije. Na sestanku so ugotovili, da so priprave za ustanovitev novih tozdvov stekle, prav tako pa je bil sprejet tudi rokovnik posameznih opravil. O investicijah v našem podjetju smo izdelali program investicijskih vlaganj, ki smo ga razposlali investitorjem. Najbolj daleč pa so priprave za viličarski elaborat. Da pa bi lahko že prihodnje leto začeli z ureditvijo našega pet-letnega plana, bi bilo potrebno izdelati tudi ostala dva elaborata vsaj do septembra.

14. aprila se je sestel uredniški odbor za pripravo posebne izdaje glasila — zbornika ob 30-letnici Litostroja. Za zbiranje gradiva so zadolženi posamezni sektorji in službe, delo pa je že steklo v celoti.

6. aprila nas je obiskalo 30 bodočih rezervnih starešin, ki služijo vojaški rok na Vrhniki.

Najprej so si ogledali tovarno in proizvodni proces. Po ogledu pa so se udeležili razgovora, na katerem so sodelovali predsednik upravnega odbora delovne organizacije, sekretar ZK Litostroja in predsednik KS ZSMS. Gostje so se seznanili z uspehi, ki jih je Litostroj dosegel v svojem 30-letnem obstoju ter z nadaljnjo usmeritvijo in razvojem delovne organizacije. Prikazana pa je bila tudi sedanja samoupravna organiziranost in projekcije nove organiziranosti, ki temelji na načelih Zakona o združenem delu, prav tako pa tudi organiziranost in delovanje družbenopolitičnih organizacij.

24. marca je bil razširjeni sestanek politične koordinacije, ki je bil namenjen pripravam za ustanovitev novih tozdvov. Udeležili so se ga predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov, direktorji tozdvov in predsedniki delavskih svetov. Na sestanku so obravnavali analizo in pogoje za ustanovitev novih tozdvov, tovariš Korošec pa je v svojem poročilu nakazal časovne roke, ki se jih moramo pri tem držati. Najprej bodo ustanovitev novih tozdvov obravnavali delavci na zborih delavcev, nato pa bomo zanje glasovali na referendumu (25. aprila). Osem dni po referendumu je rok za pritožbe, veljaven pa postane šele 30 dni po tem, ko je bil izvršen. Tako lahko najkasneje 30. 6. registriramo nove temeljne organizacije združenega dela. Takoj po referendumu mora biti sklicana tudi komisija, ki ureja poslovanje novih tozdvov, svoje delo pa mora opraviti najkasneje 60 dni od tedaj, ko postane referendum veljaven. Okrog 25. avgusta mora to obravnavati Upravni odbor, nato pa se bodo že vsa sredstva knjižila na nove tozde. Ob vsem tem pa bo potrebno do konca leta sprejeti še vrsto novih aktov, samoupravnih sporazumov in raznih pravilnikov.

Ena seja Upravnega odbora je bila posvečena le obravnavi izhodišč za ustanovitev novih tozdvov. Na osnovi gradiva je Upravni odbor ugotovil, da te temeljne organizacije združenega dela izpolnjujejo osnovne pogoje za svojo ustanovitev, zato pa bo potrebno tudi čim prej sprožiti samoupravni postopek za njihovo organiziranje.

Litostrojčani, ki so se leta 1950 udeležili prvomajske parade v Beogradu

Letos, ko praznujemo 30. obletnico naše tovarne, se še posebno rada spominjam nazaj v prva leta dela v Titovih zavodih Litostroju.

Spominjam se prvega maja leta 1950. Na prvomajski paradi v Beogradu smo bili tudi delegati iz Slovenije. Iz Litostroja nas je bilo deset. 30. aprila zjutraj smo se pripeljali z vlakom v Beograd, kjer so nas Beograjčani lepo sprejeli in nas za tri dni sprejeli na svoje domove. Lepo smo se razumeli in si drug drugemu pripovedovali dogodke iz NOB.

Na dan prvega maja smo se v zgodnjih jutranjih urah začeli zbirati na zbirališčih in nekaj čez osmo uro se je po beograjskih ulicah pričela povorka, katera nam je ostala v trajnem spominu.

Delovne organizacije so simbolično prikazale svoje delo in napredek v petih letih svobode, nosili smo tudi slike naših voditeljev: našega maršala tovariša TITA, LENINA, ENGELSA, MARXA in drugih. JLA je prikazala svoj napredek v oborožitvi in s tem jamčila mir in nadaljnjo graditev naše socialistične domovine. Korakali smo mimo tribune, kjer je gledal parado tudi naš maršal tovariš TITO s svojim spremstvom. Vzklkali smo »Živel, maršal Tito!«, »Živela partija!«. Veselo nas je pozdravljal, mi pa smo bili srečni, da smo našega maršala videli tako od blizu.

Tretji dan našega bivanja v Beogradu smo si ogledali še nekaj muzejev in druge zanimivosti mesta in se zvečer polni vtisov in spominov vrnili na svoje domove.

Tončka Škoflek

vesti iz obratov

TOZD FI

ZERJAVI

V proizvodni hali montaže montiramo četrti maček za žerjav EMD 160 MP×28 m. Teh žerjavov je naročenih pet za ZSSR, izdelujemo jih v okviru kooperacije ZPS, in sicer z Metalno Maribor.

Za JE Krško je izdelan in pripravljen za odpremo žerjav EMD 163×22 MP. Za Vodovod Beograd imamo v zaključni fazi montaže dva ročna žerjava, ki jih bomo montirali na dveh črpalnih postajah, za katere izdelujemo črpalke tudi pri nas.

Montiramo tudi drugo serijo reduktorjev za Sovjetsko zvezo.

PREOBLIKOVALNI STROJI

V fazi montaže je pet hidravličnih strojev z oznako 5 HPC-II. 25. Za Jugozbest je v zaključni fazi stiskalnica HLC 1600 ton za preoblikovanje mas.

Za Kovinoplastiko Lož smo pričeli montažo na ekscentričnem sekalnem stroju MPC-1-315.

V zaključni fazi mehanske obdelave imamo posamezne sestavne dele za preoblikovalne stroje za krivljenje pločevine, ki so naročeni za ZSSR.

DIESELSKI MOTORJI

Dokončujemo montažo prve gradnje 6 cilindričnih dieselskih motorjev. Motorji so naročeni za Kitajsko, vsaka gradnja ima po tri motorje, skupno 2700 KM. Za Romunijo je do zdaj izdelanih in odpremljenih pet gradenj motorjev; vsaka gradnja obsega po tri 6 cilindrske motorje v skupni moči 900 KM. V zaključni fazi montaže imamo zadnje gradnje motorjev za BTB, vsaka s po dvema 7 cilindriškima motorjema v skupni moči 2310 KM.

Končali bomo tudi pripravo rezervnih delov za odpremo iz obširnega naročila za ZSSR.

TURBINE

V zaključnih fazah mehanske obdelave je komplet vodilnik Kaplanove turbine za EH SD II. Vodilnik turbine sestavljajo v glavnem samo veliki deli, tako po teži kakor tudi po dimenzijah, kot so spodnji vodilnikov oboč, zgornji vodilnikov oboč, turbinski pokrov, regulirni oboč in vodilne lopate. Obdelujemo jih v glavnem na naših velikih strojih, zaradi česar je prav v tem obdobju težka obdelava pred izredno veliko nalogo, kajti dobavni roki posameznih delov so že točno določeni in so usklajeni s tehnološkimi zaporedijem odvijanja del na terenu. Vsako najmanjše odstopanje od internega rokovnika bi pomenilo premaknitev končnega roka za začetek vrtenja turbine, ki je tudi že predviden. Vzoredno z vodilnikom obdelujemo tudi vse ostale turbinske dele, ki so prav tako podvrženi zahtevam internega rokovnika in pomenijo glede na obširen še preostali obseg del tudi velike obveznosti ostalih obratov. Vredno je omeniti obdelavo Kaplanovega gonilnika, katerega sestavljajo naslednji deli: glava, gonilne lopate, kapa in mehanizem. Skupna teža gonilnika znaša skoraj 90 ton. Vsi omenjeni posamezni deli zahtevajo skrajno natančnost in previdnost pri obdelavi. Gonilne lopate, ki so ulite iz specialne Cr Ni litine, obdelujemo deloma strojno, v glavnem pa ročno in sicer v brusilnici gonilnikov za hidravlične oblike. Ta operacija spada v sam vrh ročne obdelave, potrebna je izredna točnost, kajti odraz te natančne obdelave se v končni obliki pokaže kasneje pri samem izkoristku stroja v pogonu.

TALNA TRANSPORTNA SREDSTVA

Končana je izdelava 7,5 t nakladalcev in smo jih že v glavnem odposlali raznim kupcem. Montaža nakladalcev nosilnosti 3,5 t je v polnem teku in bo predvidoma gotova v naslednjem mesecu. Prav tako zelo pospešeno montiramo nakladalce nosilnosti 5 t v novi izboljšani izvedbi.

ČRPALKE

V montažni hali proizvodnje črpalke se je kljub pomanjkanju naročil le nabralo nekaj črpalnih agregatov, ki jih bomo zmontirali in odpremlili še v mesecu aprilu.

Za Salonit v Anhovem pripravljamo montažo petih črpalke tipa 2 CUHA. Za Kanalizacijo Ljubljana bomo izdelali črpalke za fekalne vode. Za INO v Lendavi montiramo črpalke, ki bo vgrajena v sistem rafinerije in nosi CP 6/20. Pripravljamo posamezne dele za centrifugalno in ozkotlačno črpalke za Dugi Kot, za Industrijo stekla Lipik montiramo črpalke 3 CN 7 in za Zelezarno Štore še črpalke 3 CV 2-II.

N.

NOVICE IZ PRODAJE

Kljub vse bolj zaostreni gospodarski politiki in delnem upadanju proizvodnje v naši državi, kot tudi zmanjšanemu povpraševanju na domačem trgu je prodajnemu sektorju uspelo pridobiti nekatera nova naročila.

Za naročnika »STANKOIMPORT« iz Sovjetske zveze bomo dobavili 5 hidravličnih zapogibnikov HKOC-1-315/6000 v skupni teži 125 ton opreme. Kot posrednik sodeluje Kovinotehna. Po podpisu blagovne liste med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo za leto 1978 bomo za že omenjenega naročnika izdelali več hidravličnih strojev, in sicer: 38 hidravličnih zapogibnikov tipa HKOC-1-250/5000 v skupni teži 760 ton in 3 hidravlične stroje tipa HKO-1-1000 v skupni teži 300 ton.

STANKOIMPORTU smo poslali tudi ponudbe o izdelavi maksimalnih količin posameznih tipov hidravličnih strojev za letne dobave do leta 1985. Pretežno pridejo v poštev tipi HVO, HVC in HKOC, kakor tudi stroji za tlačno litje iz programa WOTAN.

Pred kratkim smo pridobili pomembno naročilo za 36 različnih tipov zobniških prenosnikov (reduktorjev). Naročnik je »METALURGOIMPORT« iz Moskve. Naročnika smo dobili s posredništvom »Rudnapa« iz Beograda. Vrednost omenjenega naročila znaša 2,5 milijona klirinških dolarjev. Prodali smo naslednje tipe zobniških prenosnikov: 11 kosov tipa A 2100, 5 tipa AB 560 — HT — 900 in 20 podajnih mehanizmov, vse v skupni teži 266 ton strojne opreme. Dobava je predvidena za prvo in drugo četrtletje 1978. leta.

Od tvrdke HINDUSTAN SHIPYARD LIMITED, Visakhapatnam iz Indije smo dobili naročilo za ladijske dele, in sicer za gradnjo VC 171.013 (ladja) glava statve, za gradnjo M1014 pa komplet, to je glava statve in krmilo — vse v skupni teži približno 28,5 ton in vrednosti 50 tisoč ameriških dolarjev. Razveseljiva je tudi novica, da kot prvi pravkar pošljamo naročeno turbinsko dvigalo EMD (163, 7/22, 7) Mp×35,1 m za jedrsko elektrarno Krško. Mačka smo odpremlili v marcu, most pa čaka na odpremo. Skupna teža znaša 144 ton. Pomembno je to, da je to prva oprema, ki jo izdelujemo doma in je namenjena JE Krško. To je nesporen dokaz našega znanja in truda, vloženega v zahtevne projekte.

Na področju proizvodnje turbin smo dobili naročilo za HE Tikveš. Naročilo se nanaša na Francisovo turbino s pripadajočo strojno in elektro opremo. Skupna teža naročene opreme znaša preko 291 ton.

V mesecu marcu in aprilu je bilo izdelanih tudi večje število ponudb, in sicer večje ponudbe za HE GABROVICA — 1691 ton opreme, HE SALAKOVAC 1800 ton opreme in HE ZAVOJ — špihalna Francisova turbina z opremo v teži 370 ton. Za tujega naročnika pa smo izdelali ponudbo za HE RIVL MARE v teži 1106 ton turbinske opreme.

Na področju kooperacije z Wotanom se zaenkrat obseg del ne bo povečal. Za domače naročnike je predvidenih 15 strojev vseh tipov. Pripravljamo se na večji izvoz v Sovjetsko zvezo, v začetku 15 strojev, kasneje pa bi obseg stopnjevali glede na potrebe in naše zmogljivosti. Raziskujemo tudi možnosti za povečanje izvoza v države tretjega sveta in v dežele v razvoju.

Proizvodnja strojev za tlačno litje je odvisna od uspešnega odvijanja proizvodnje ostalih izdelkov našega proizvodnega programa, to je z ozirom na obremenjenost sedaj razpoložljivih kapacitet doma in pri poddobaviteljih. Kooperacijska pogodba ni sklenjena, zato vse temelji na možnostih, ki jih daje začasni uvoz Wotanovih delov. Wotan je v načelu pristal na podpis pogodbe o dolgoročni proizvodni kooperaciji, ima pa nekaj pripomb z ozirom na pogodbeno določila v našem predlogu. Z razumevanjem je bilo sprejeto naše sporočilo, da ne moremo iskati nikakršnih možnosti mimo najnovejših jugoslovanskih pozitivnih predpisov s tega področja, ki pa so za tuje partnerje veliko bolj zahtevni kot prejšnji. Pripravlja pa se tudi zakon, ki bo sistematično uredil področje dolgoročne proizvodnje kooperacije s tujimi partnerji, kakor tudi ureditev predpisov glede prenosa industrijske lastnine in tehnologije. Na temelju tega zakona bo potrebno določilo po-

godbe med tvrdkami WOTAN WERKE GMBH in TZ LITOSTROJ o dolgoročni proizvodni kooperaciji za stroje za tlačno litje ustrezno prilagoditi in dopolniti v dokončno veljavno vsebino. Pogovori o tem so že predvideni in upamo na ugoden zaključek za obe strani.

Zelja obeh strani je, da se med drugim vgrajuje v stroje za tlačno litje čim več delov domače proizvodnje, kar je naš cilj in sodobna oblika izvažanja naših izdelkov, vgrajenih v celotno napravo.

A. Novak

Pot našega izdelka

Sedemnajstega marca zvečer je stal pred Litostrojem velik Vektorjev kamion s prikolico. Prikolica je bila skrivnostno pokrita z debelim platnom in trdno prevezana z močno vrvjo. Pod platnom pa se je skrival žerjav, ki je bil pripravljen za prevoz v jedrsko elektrarno v Krško.

Vsa zasopla sem zadnji hip pritekla pred Litostroj in z velikim olajšanjem ugotovila, da je žerjav še tukaj.

Pravzaprav niti nisem bila tako pozna, toda pri teh prevozih se nikoli ne ve točnega časa odhoda, saj je to odvisno tako od cestnega režima kot od policijskega spremstva. Tako smo si ob medli razsvetljavi še zadnjič ogledali naš tovor in že so se pripeljali miličniki. Naenkrat se mi je zazdelo vse skupaj strašansko pomembno. V hipu so začele svetiti vse mogoče luči, posedli smo v avtomobile in se počasi in dostojanstveno odpeljali.

Najprej sem se peljala v avtomobilu, ki je pripadal tovarniške-

Vozili smo se. Utripalo je spredej, v sredini, zadaj — najbolj zastrašujoči pa sta bili tiste dve plavi lučki. Vse to nam je dajalo občutek velike pomembnosti. Sicer pa smo zavzemali kar precejšen del ceste. Ker smo zaradi velikosti pa tudi zaradi teže vozili precej počasi, se je za nami nabirala precej velika kolona avtomobilov. Ob takih trenutkih smo po radiu dobili navodila, da moramo počasi zaviti na levo in ustaviti. Potem pa smo gledali v tiste, v primerjavi z nami prav miniaturne avtomobilčke, kako so olajšano drveli mimo nas.

Ob eni takih prilik pa sem se junaško odločila, da se preselim in to v policijski avto.

Žerjav za Krško je pripravljen za prevoz — širina 4,80 m, dolžina 7,20 m in teža 28 ton

mu spremstvu, zato smo vozili prvi. Za nami je vozil policijski avto, nato kamion s tovorom, za njim avtomobil s spremstvom in nazadnje še policijski avtomobil. Vsega skupaj nas je bilo kar precej. Prvi uspeh smo zabeležili na na koncu Djakovičeve, ko smo elegantno zvozili prvo križišče. Moram priznati, da se je tovor junaško dražil na svoji prikolici. Pa saj tudi ni mogel drugače, pod budnimi očmi mož postave in sploh ob vsej naši prisotnosti.

Prevoz čez križišče na Viču pa je potekal že veliko bolj dramatično. Naši prijatelji miličniki so se postavili z avtom sredi ceste, zaprli promet, divje mahali s svetlečimi loparji, piskali s piščalkami, mi pa smo počasi zvozili to križišče. Kar na smeh mi je šlo, ko so se za nami ozirali prestrašeni in presenečeni obrzi voznikov, ki smo jih nenadoma zmotili v novem prometnem režimu.

Potem smo srečno začeli »turnejo« po naši veliki avtocesti.

Kmalu bi mi bilo skoraj žal, saj je bila v tem avtomobilu precej ostrejša klima. Ker smo pogosto tudi sproti usmerjali nasproti vozeča vozila na rob ceste, so miličniki to opravljali kar skozi okno in mahali s svojimi loparji. Nek zaspan Turek se je ob tej akciji jugoslovanske policije ustavil kar sredi ceste in se ni več premaknil niti za milimeter. Pomagal ni niti lopar, niti trobljenje, niti zastrašujoč pogled iz našega avta. No, pa smo se malo stišnili, zavili rahlo na levo in izvozili mimo njega.

Naša akcija je potekala prav lepo, vse dokler ni zatulil po radiu glas »Stoj!« Na kamionu je namreč počila guma. Ampak to sploh ni bilo strašno. Naš sofer je zamenjal gumo v sedmih minutah! Nato smo se na naši poti ustavili še enkrat, ampak zaradi manj napornih stvari. To je bilo na Otočcu, kjer smo v bifeju spili vsak po eno kavo. Ob taki pozni uri (bilo je okrog dveh ponoči) sicer še nisem bila v lokalni, ker bi me bilo kar malce strah, v tem primeru pa sem se počutila čisto varno. Ob sebi sem imela namreč štiri simpatične miličnike in štiri Litostrojčane.

Od tu naprej je naša pot potekala brez težav. Cesta od Krškega sicer ni bila ravno najlepša, zato pa je bila ob tej uri čisto prazna.

Končno smo prispeli na gradbišče jedrske elektrarne, tu pa se mi je občutek naše velikosti in pomembnosti čisto sesul. V primerjavi z ogromno kupolo, kjer se bo vrtil reaktor, je naš tovor predstavljal zelo, zelo malo. Gradbišče je bilo močno osvetljeno, toda kot izumrlo. Seveda pa tudi ura ni bila primerna, da bi ljudje veselo hodili naokrog. Vesela in ponosna sem bila, da smo srečno pripeljali naš tovor z velikim napisom »Litostroj«, obenem pa sem začutila tudi veliko utrujenost in sem si želela le še čim prej v posteljo.

M. H.

BREZ BESED OB NOVIH TOZDIH

